

Examensarbete 15hp

Den retoriska verktygslådan

En fallstudie kring socialdemokratiska partiledares användning av retoriska verktyg för att tala och berätta.

Författare: Besarta Jusufi & Ida Andersson

Handledare: Håkan Sandström

Examinator: Maria Elliot

Termin: VT15

Ämne: Medicin- och kommunikationsvetenskap

Nivå: Kandidat

Abstrakt

Titel: Den retoriska verktygslådan - En fallstudie kring socialdemokratiska partiledares förmåga att använda retorik för att övertyga sin publik.

Författare: Besarta Jusufi & Ida Andersson

Nivå: Kandidat

Plats: Linnéuniversitetet

Språk: Svenska

Antal sidor: 43

Period: VT15.

Syfte

Få en förståelse kring hur politiker använder sig av retoriska strategier och verktyg för att förmedla ett budskap.

Metod

Kvalitativa retoriska analyser av ett tal vardera från fem socialdemokratiska partiledare.

Resultat

Huvuddrag från resultatet är att samtliga politiker tenderar att använda sig av retoriska verktyg så som ethos, logos, pathos samt av retoriska stilfigurer så som metaforer samt anaforer. I många situationer använder politikerna de retoriska verktygen för att antingen styrka sitt argument eller för att lyfta fram en fråga som de vill belysa.

Slutsats

Det går genom denna undersökning att konstatera att det finns retoriska verktyg som tenderar till att återkomma i socialdemokratiska partiledares tal. De mest använda retoriska verktygen är ethos, logos samt pathos. Även de retoriska stilfigurerna metaforer samt anaforer har varit återkommande verktyg hos politikerna.

Nyckelord

Politisk kommunikation, retorik, partiledare, Socialdemokraterna, retoriska verktyg, stilfigurer

Förord

För ett halvår sedan satt vi i skolans korridor och försökte komma fram till ett ämne som vi ville skriva vår C-uppsats om. Vägen hit där vi står idag har inte på långa vägar varit rak men här står vi nu med en färdig C-uppsats.

Vi skulle vilja ge ett stort tack till vår fantastiska handledare Håkan Sandström som aldrig tröttnade på våra oändliga frågor och som alltid peppat oss vid tillfällena som vi själva trott att allt runt omkring är ett oändligt mörker där det inte går att se något ljus.

Växjö, 2015-08-20

Besarta Jusufi

Ida Andersson

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Mål och syfte	6
1.3 Disposition	6
2. Bakgrund	8
3. Tidigare forskning	9
3.1 Svensk retorisk kommunikation	9
3.2 Politisk retorik utanför Sveriges gränser	9
3.3 Framställning i form av partipropaganda	9
4. Teoretiskt perspektiv	11
4.1 Politisk kommunikation	11
4.2 Strategisk politisk kommunikation	11
4.3 Retoriska verktyg	12
5. Metod	14
5.1 Kvalitativ retorisk analys	14
5.2 Analysschema	14
5.3 Språkkompassen	16
5.4 Politikerna	18
5.5 De politiska talen	19
5.6 Självkritisk diskussion	19
6. Resultat och analys	21
6.1 Tematik	21
6.2 Ethos, logos, pathos	24
6.3 Retoriska stilfigurer	27
6.4 Språkkompassen	31
6.5 Sammanfattning	36
7. Slutdiskussion	37
7.1 Frågeställning 1	37
7.2 Frågeställning 2	38
7.3 Slutsats	39
7.5 Vidare forskning	39
8. Referenslista	41
8.1 Litteratur	41
8.2 Vetenskapliga artiklar	42
8.3 Avhandling	42
8.4 C-uppsats	42
8.5 Digitala källor	42

1. Inledning

*“Retorik är konsten, att vad det än gäller, finna det som är bäst ägnat att övertyga”
- Aristoteles (född 384 f.Kr.)¹*

Denna uppsats grundar sig i vårt intresse att få en förståelse för hur retorik kan användas i det moderna samhället. För att kunna få en förståelse kring hur retorik kan tillämpas i det moderna samhället har vi valt att undersöka utvalda tal från några socialdemokratiska partiledare. Syftet för denna uppsats blir därför att undersöka: Hur använder politiska ledare retoriska strategier och verktyg för att förmedla ett budskap.

Ur ett medie- och kommunikationsvetenskapligt perspektiv är denna studie relevant då denna undersökningen grundar sig i att få förståelse kring hur retorik kan komma att användas i den politiska kommunikationen som befinner sig i samhället, vilket vi inte kan hitta många tidigare studier kring och blir därmed relevant att undersöka. Inom den politiska kommunikationen kan bland annat retoriska verktyg förekomma och det blir därför av intresse för oss att få en förståelse kring vilka verktyg som förekommer samt hur de används. Hur retoriken används i politikernas tal anser vi är intressant ur ett medie- och kommunikationsvetenskapligt perspektiv för att få kunskap kring hur politiker bygger upp sina tal samt hur retorik kan användas för att exempelvis lägga fram ett argument. Enligt Jesper Strömbäck är det en viktig faktor att inom politiken besitta den retoriska kunskapen och förmågan att övertyga sin publik.² Detta är något som vi upplever även kan vara en viktig kunskap och förmåga att besitta som framtida kommunikatörer då vi kan komma till att arbeta med att just förmedla ett budskap som exempelvis är till för att rekrytera nya kunder till ett företag.

Anledningen till att vi valt att undersöka socialdemokratiska partiledare för att samla in material till denna uppsats är för att de besitter ett offentligt yrke där de har uppgiften att förmedla sitt partis budskap med tanken att övertyga sin publik att rösta på dem istället för på deras konkurrerande partier

1.1. Problemformulering

Sverige är ett av många länder som styrs med hjälp av demokrati. För att Sverige ska kunna bibehålla demokratin går Sverige vart fjärde år till val. I dessa val röstar svenska folket om vilket/vilka av de politiska partier i Sverige som ska få sitta i regeringen. Regeringen är sedan det organ som kan ses som Sveriges motor och arbetar för att få Sverige att gå runt.³

För att de olika partierna ska kunna vinna röster vid dessa val arbetar partierna ständigt med att förmedla den politik som de bedriver och den politik som de vill att Sverige ska bedriva. Partierna kan förmedla sina budskap på flera olika sätt, de kan skriva en debattartikel, de kan gå ut i tidningarna, de kan skriva ett inlägg via sociala medier och de kan hålla ett tal framför en publik. Oavsett kommunikationskanal är det därför av stor vikt att partierna vet hur de ska

¹ Jostein Gripsrud (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 65.

² Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag, 30.

³ (<http://www.regeringen.se/sveriges-regering/>)

kommunicera för att nå ut med sitt budskap på ett övertygande sätt. Detta för att de ska kunna nå ut med sitt budskap på ett sätt som får medborgarna att vilja rösta på just dennes parti.

Den politiska kommunikationen blir där av en väldigt viktig aspekt i det politiska arbetet och blir därför en viktig sak för partierna att kunna bemästra. Konsten om att tala har sedan antikens tid använts för att kunna påverka andra och har kommit till att kallas för retorik.⁴ Genom att kunna bemästra retoriken kan politiker på så sätt veta hur de ska kommunicera för att kunna övertyga sin publik och blir på så sätt ett viktigt verktyg för samhällets politiker. Retorik hjälper politiker att framföra sina åsikter på ett sätt som kan förstås av publiken och på ett sätt som kan påverka, mer än tal där retorik inte används målmedvetet.⁵

Eftersom att retoriken utgör en betydande del i om politiker lyckas förmedla sina politiska budskap samt övertyga sin publik finner vi intresset att undersöka politikernas retorik mer närgående. För att kunna få en större förståelse och en större inblick i hur svenska politiker arbetar med retoriken i dessa avseenden så vill vi därför undersöka hur de använder sig av retoriken samt se om politiker genom tiderna har använt sig av retoriken på liknande sätt. Då detta är en undersökning som ska utföras på ett begränsat antal veckor har vi valt att begränsa oss till ett svenskt parti och i det paritet enbart undersöka de politiker som har varit partiledare. Det parti som vi valt att undersöka är det socialdemokratiska partiet.

1.2 Mål och Syfte

Målet med denna undersökningen är att se hur politiker använder olika retoriska verktyg för att föra fram sina politiska åsikter. Politiken avgör hur det svenska samhället ser ut och styrs och det är därför ett allmänintresse att förstå hur retoriken används inom politiken. Det är därför genom denna undersökning intressant att förstå hur de retoriska verktyg används i politiska tal eftersom att de kan komma till att påverka människor i politiska val, vilket i sin tur kan bidra till både små och stora skillnader i samhället.

Syftet är därför att få en förståelse kring hur politiker använder sig av retoriska strategier och verktyg för att förmedla ett budskap.

Denna undersökning har därför till uppgift att få en förståelse kring hur politiker använder retoriska verktyg för att övertyga sin publik.

För att kunna uppnå syftet med denna undersökning kommer vi att ta hjälp av två stycken frågeställningar:

- Finns det några retoriska verktyg som återkommer bland de politiska ledarna?
- Hur arbetar politikerna med de retoriska verktygen?

1.3 Disposition

I nästkommande kapitel kommer tidigare forskning inom det berörda ämnet att upplysas och som har varit en hjälp till denna rapporten samt en beskrivning till varför de har varit relevanta för denna rapport. Efter tidigare forskning kommer det kapitlet där vi presenterar kring de teoretiska perspektiv som har kommit att vara intressanta för denna rapport. I nästkommande kapitel presenteras metoden. Under metod beskrivs vad det är för metod som

⁴Göran Hägg (2012). *Praktisk retorik*. Stockholm: Wahlström Widstrand, 9.

⁵Göran Hägg (2012). *Praktisk retorik*. Stockholm: Wahlström Widstrand, 9.

har lagt grunden för undersökningen samt hur materialinsamlingen har gått till. I kapitlet resultat och analys presenteras de retoriska analyser som vi har gjort på de utvalda politikernas tal samt en analys av det resultat som framkommit under de retoriska analyser. I det avslutande kapitlet slutdiskussionen kommer det att diskuteras kring de slutsatser som går att dra utifrån de resultat som presenteras i kapitlet innan.

2. Bakgrund

Politiken är en viktig del i samhället och vilket gör det till ett intressant fenomen att undersöka. Politik är något som går hand i hand med kommunikation och det är omöjligt att bedriva politik utan att kommunicera. En neutral kommunikation existerar heller inte i den politiska sfären. Man kommunicerar mer eller mindre genom medvetet val av fakta, perspektiv, aspekter och vinklar.⁶

När man förstår innebörden av den politiska kommunikationen för att politiken ska kunna fungera så är retoriken en viktig koppling till detta. Retorik har länge använts. Redan under antikens Grekland använde man retorik och idag talar man om bland annat Aristoteles som en stor användare av retorik.⁷ Retorik ger upphov till verktyg som kan användas för att påverka och övertala.⁸ Retorikens funktion som ett medel för att påverka och övertala gör det därför inte minst använt inom politik och den politiska kommunikationen.

Dessa retoriska verktyg ger möjlighet för politiker att i större utsträckning påverka och bilda opinion bland medborgare i samhället. Dessa verktyg ser man att politiker tenderar till att användas alltmer och det präglar den politiska kommunikationens funktion och utseende.⁹

Användningen av retoriken är under en ständig utveckling och den blir allt viktigare inom politiken. I samband med att den politiska retoriken blir viktigare för politiker att kunna bilda opinion i samhället så sätts det även större krav på politiker att kunna använda denna typ av verktyg.

⁶Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag, 9.

⁷Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 207.

⁸Karlberg, Maria & Mral, Birgitte (1998). *Heder och påverkan – att analysera modern retorik*. 3 uppl. Stockholm: Natur och kultur, 10.

⁹Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 202.

3. Tidigare Forskning

3.1 Svensk retorisk kommunikation

Utöver att det är viktigt för en politiker att veta hur hen ska använda sin retorik för att vinna röster är det lika viktigt för politikern att kunna använda sig av sin retorik i krissituationer. Konsten att kunna forma sin retorik så att folket behåller sin tillit till politikern och dess parti är med andra ord någonting som är av ytterst vikt enligt den vetenskapliga artikeln *Frame, Set, Match! :Towards a model of successful crisis rhetoric*. Artikeln är skriven av Lars W. Nord samt Eva-Karin Olsson och de skriver om hur den svenska regeringen arbetade med sin kommunikation under den ekonomiska krisen 2008. Enlig författarna beror utkastet på den politiska kommunikationen genom en kris på en process i tre delar. Dessa delar är: politikernas förmåga att använda ramar, deras förmåga att sätta allt i ett bildsammanhang samt hur väl de kan matcha den politiska bilden mot medias bild av krisen.

Allt är annorlunda. Alltid - Den politiska debatten är en komplex retorisk situation, En vetenskaplig artikel skriven av Erik Bengtson som belyser ämnet om effektiviteten av politikers retorik vid valrörelser. Vid en valrörelse befinner sig politikern i en retorisk situation som består av tre delar, exigence, audience och constraints. Exigence utgörs av ett påträngande problem, en aspekt av verkligheten som påkallat talarens uppmärksamhet. Audience är publiken som går att påverka och constraints är de omständigheter måste ta hänsyn till, till exempel vad som måste lyftas fram, hur lång tid man har och dylikt. Omständigheterna kan betraktas som hinder, men i vissa fall kan det vara stora möjligheter för den politiska retoriken, Genom krissituationer kan den retoriska situationen ändras till ens fördel för politiker genom att man använder krisen och retoriskt belyser den på ett sätt som gynnar en skriver författaren Erik Bengtson.

I boken *Praktisk Retorik* skriven av Göran Hägg kan du läsa om hans tankar kring retorik. I sin bok säger Hägg att retorik kan användas för att föra fram ett budskap men även i form av exempelvis argumentation. Utöver att du kan läsa det i Göran Häggs bok om retorik kan du även läsa liknade i den vetenskapliga artikeln *Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy* som är skriven av James Martin vid London University. I denna artikel tar författaren upp liknande drag som Hägg tar upp i sin bok, Martin vill sig kunna påstå att om politiker kan använda sig av retorik på bästa sätt kan ett tal förvandlas till en dynamisk process för att kunna föra fram sina budskap och även sätta det man vill få igenom i rullning.

3.2 Politisk retorik utanför Sveriges gränser

Första damen - vapen i valet, En retorisk studie av Michelle Obamas och Ann Romneys tal under presidentvalet i USA år 2012, en C-uppsats skriven av Nevena Filipovic, student vid Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping. I C-uppsatsen gör författaren en retorisk studie av två tal, ett av Michelle Obama och ett av Ann Romney. Författaren studerar hur dessa talare med hjälp av retoriska verktyg såsom ethos, pathos, logos påverkar människor genom sina tal. Uppsatsen belyser skillnaderna mellan deras sätt att tala och konstaterar att talarna skiljer i självsäkerhet. Nevena Filipovic beskriver att Michelle Obama talar med stark känsla och självsäkerhet vilket resulterade i att hon vann auktoritet och trovärdighet medans Ann Romney som inte var lika säker i sitt talande förlorade både sin auktoritet samt trovärdighet hos publiken.

3.3 Framställning i form av partipropaganda

I många undersökningar kan du läsa om hur forskare har undersökt hur ett parti framställs i dess partipropaganda samt hur partiets partipropaganda har förändrats genom tid.

Vart fjärde år är det valår i Sverige vilket innebär att Svenska folket får möjligheten att rösta fram vilka partier de tycker ska sitta i den svenska regeringen och vilka som kommer att sitta i riksdagen. Vid varje val får de svenska partierna chansen att ställa upp i olika debatter och även framföra tal för att vinna folkets röster. Då det är vid dessa val det avgörs vilka partier som kommer att få sitta i regeringen respektive riksdagen blir det av största vikt för partierna att veta hur de ska kommunicera samt hur de skall använda sin retorik för att få så många röster som möjligt då kommunikationen är ett medel för att nå och upprätthålla makt. I avhandlingen *Valretorik, om politiskt språk i valpropaganda*, skriven av Nicklas Håkansson, universitetslektor vid Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet beskrivs det hur valretoriken har förändrats i Sverige. Enligt avhandlingen har inte partiernas partipropaganda förändrats direkt enligt åren och han menar att politikerna inte heller har känt sig tvingade att förändra sin retorik även att det har skett en medialisering och politikerna har mer eller mindre tvingats ut på arenor som de tidigare inte var vana vid.

4. Teoretiskt perspektiv

4.1 Politisk kommunikation

Kommunikationen är en väsentlig del av den politiska processen och det är genom politisk kommunikation som politiker och partier utvidgar sina möjligheter att bli större och nå ut till människor i större räckvidd. Politiken och kommunikation hänger samman och integrerar med varandra alltså ständigt med varandra.¹⁰

Det finns olika dimensioner av makt och maktutövning.. Exempel på dessa är ord som inflytande, påverkan, auktoritet, och dominans.¹¹

Kommunikation kan verka som ett inflytande sätt att beröra attityd och känslor.¹² Kommunikation kan därför vara ett effektivt medel och av stor betydelse när man försöker generera åsiktsbildning. Att genom kommunikation försöka påverka människor till att skapa en åsikt är en fördel inom den politiska arenan. På så sätt kan den politiska kommunikationens effekt därför även verka som ett sätt att nå makt genom att använda rätta verktyg i den planerade politiska kommunikationen,

Makt kan komma i olika former och det är en viktig aspekt för att kunna uttala sig om politiker har makt. Makt kan vara militär, ekonomisk och även politisk, men i grund och botten handlar makt om möjligheten att påverka.¹³

När det kommer till att använda sin retorik handlar det inom politisk kommunikation att använda sin retorik på så sätt att man lyckas övertyga sin publik. Likadant som det går att skriva en roman på flera olika sätt går det att bygga upp ett tal på fler olika sätt. Vad vill man som talare åstadkomma med sitt tal? Redan från antikens dagar har människan använt sig av retorik för att uppnå olika saker, människan har använt retorik för att få igenom sina åsikter, för att fälla brottslingar, för att skydda brottslingar eller bara för att föra en vardaglig argumentation med sin partner.¹⁴ Som ett tak behöver stöttande pelare för att hålla taket uppe menar vissa att retoriken bygger på tre grundläggande byggstenar. Dessa byggstenar kallas för ethos, logos och pathos.¹⁵ Mer om dessa byggstenar återkommer vi till under 3.3 *Retoriska verktyg*.

4.2 Strategisk politisk kommunikation

Grunden i strategiskt användande av politisk kommunikation ligger i att nå sina politiska mål. Dessa kan vara av olika slag, men främst handlar det om att påverka opinionen, antingen som ett mål i sig eller som ett medel för att vinna röster. Det råder alltså ingen tvivel om att strategisk politisk kommunikation är viktigt inom politik.¹⁶

¹⁰Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediesamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 29.

¹¹Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediesamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 47.

¹²Sigrell, Anders (2001). *Att övertyga mellan raderna – en retorisk studie om underförståddheter i modern politisk argumentation*. 2 uppl. Rhetor förlag, 7.

¹³Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediesamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos, 47.

¹⁴Hägg, Göran (2012). *Praktisk retorik*. Stockholm: Wahlström Widstrand, 20.

¹⁵Karlberg, Maria & Mral, Birgitte (1998). *Heder och påverkan – att analysera modern retorik*. 3 uppl. Stockholm: Natur och kultur, 31.

¹⁶Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag, 197.

Strategisk kommunikation utgår ifrån tron om att människor är passiva individer som går att planera, styra och övertala om man använder rätt verktyg för att uppnå detta.¹⁷ När man har som uppgift att använda strategisk kommunikation för dessa ändamål är det viktigt att medvetet välja och bestämma sig för vilka opinioner man vill påverka. Man kan tala om den allmänna opinionen, men för att nå de bästa resultaten är det oftast en bättre strategi att dela in människor i olika målgrupper då politiska partier aldrig har samtliga röster av de svenska medborgarna bör man istället rikta in sig på de specifika målgrupperna för större chans att lyckas.¹⁸

Den påverkan man har för uppsikt att uppnå genom strategisk politisk kommunikation kan vara direkt eller indirekt, Direkt opinionspåverkan handlar om att vända sig direkt till dem vars åsikter man vill påverka och kommunicera med dem. Den indirekta opinionspåverkan handlar om att försöka påverka de medier som människor använder sig av och därigenom nå och påverka de vars åsikter man vill förändra.¹⁹

4.3 Retoriska verktyg

När det är dags för politiskt val i Sverige är det tid för de svenska partierna samt deras partiledare att fånga publikens intresse. Det är då dags för partiledarna att övertyga publiken, alltså de svenska medborgarna att rösta på just hens parti. För att kunna behålla gamla väljare samt konvertera nya medlemmar gäller det med andra ord att partiledarna kan argumentera för sin sak om varför de ska välja just hens parti.²⁰ Argumentation blir där av en stor del i det politiska talet och blir därför av stor vikt för en forskare att kunna bemästra en argumentationsanalys vid utförandet av en retorisk analys.

När det gäller att övertyga sin publik finns det tre vanliga strategier som oftast förekommer i politiska tal: ethos, logos, pathos. Samtliga strategier bygger på hur politikern vill framställas inför sin publik men även på vilket sätt politikern eller talaren vill lägga fram sina argumentationer.²¹ Ethos är den strategi som oftast kallas för den övertalningsmetod som går på publikens känslor som knyts till talarens karaktär, ett slags förtroende till talaren. Ett exempel kan vara om ett företag eller ett parti använder en kändis som talare, inte för att kändisen är en duktig retoriker utan för att hen är en omtyckt karaktär bland publiken.²² Efter ethos kommer strategin som kallas för logos. Till skillnad från ethos är detta en mer intellektuell strategi som bygger på att talaren ska kunna bygga sina argumentationer på ren fakta eller att man kopplar det man talar om med något som är mer bildning, exempelvis statistik. Mer eller mindre innebär logos att talaren ska stärka sitt argument med fakta och inte enbart egna iakttagelser för att få publikens tillit.²³ Den tredje och sista strategin heter pathos och bygger på att talaren argumenterar på ett väldigt känslomässigt plan, nästan så att hen sätter sig i en offerroll. Pathos är mer eller mindre till för att väcka publikens känslor, de ska

¹⁷ Falkheimer, Jesper & Heide, Mats (2011). *Strategisk kommunikation – forskning och praktik*. 1 uppl. Lund: Studentlitteratur AB, 86.

¹⁸ (Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag, 198.

¹⁹ Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag, 198.

²⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). *Textens mening och makt*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB, 89.

²¹ Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos. 210

²² Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos. 210

²³ Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos. 212

känna med talaren och framför allt känna ett samband till talaren. Ett sätt som en talare kan involvera pathos i sina argument är att antingen berätta något personligt som kan koppla talaren med publiken, eller så kan talaren nämna ett känsloladdat ämne som exempelvis rör barn som dör till följd av svält och på så sätt väcka publikens medlidande.²⁴

²⁴ Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos. 213

5. Metod

5.1 Kvalitativ retorisk analys

När man ska genomföra en undersökning gäller det att komma underfund med vilken slags undersökning som man vill göra. Det finns olika tillvägagångssätt som alla har olika för- och nackdelar. Oftast talar forskare kring att de antingen gör en kvantitativ eller en kvalitativ undersökning. När man gör en kvantitativ undersökning är man intresserad av att veta hur ofta exempelvis ett ord framkommer i en text eller mer allmän få vetskap om hur en grupp tycker och tänker. En kvantitativ undersökning lämpar sig väl i undersökningar där man behöver ett större urval för att materialet ska kunna vara representativt för populationen.²⁵

I en kvalitativ undersökning är man mer intresserad av den kvalitativa ansatsens syfte och man vill istället kartlägga personliga upplevelser i ett ämne eller få en djupare förståelse kring en text eller liknande.²⁶

Då vi i vår undersökning vill undersöka hur utvalda socialdemokratiska partiledare använder sig eller har använt sig av retoriska verktyg samt se om det har skett några förändringar kring användandet av retoriska verktyg över tiden så anser vi att en kvalitativ undersökning lämpar sig bäst. Vi anser att en kvalitativ undersökning lämpar sig bäst då vi kommer att gå in i olika tal för att se hur politikerna använder sin retorik. En ytterligare anledning till varför en kvalitativ metod är mest lämpad för vår undersökning är då vi har en begränsad mängd av tid och måste därför anpassa oss till att enbart analysera ett tal från respektive partiledare för att vi ska hinna med alla delarna i vår undersökning.

Vi är medvetna att en kvantitativ studie kan lämpa sig lika väl som en kvalitativ i en retorisk analys, men då vi inte direkt har intresset att räkna frekvensen av hur ofta en partiledare exempelvis använder sig av ordet jag, anser vi att den kvalitativa metoden lämpar sig bäst för oss. För att vi sedan på bästa möjliga sätt ska kunna svara på de frågeställningar som vi har tagit fram beslutade vi oss för att genomföra en kvalitativ retorisk analys. En retorisk analys är ett sätt att undersöka hur en text är uppbyggd och därmed också ett sätt för att undersöka hur retoriken är uppbyggd i en text eller i talad form.[31]Då vår undersökning är av intresse att undersöka den politisk retorik hos de valda politikerna lämpar sig därmed en retorisk analys oss bäst.

5.2 Analysschema

För att kunna utföra de retoriska analyser som vi har avsikten att göra har vi utformat ett analysschema vars syfte är att hjälpa oss under de retoriska analyserna. För att kunna få med de delar som krävs i en retorisk analys har vi tagit hjälp av litteratur som tar upp hur man gör en retorisk analys.²⁷ Vi har även tagit hjälp av litteratur som rör ämnen som stilistik, stilfigurer samt stilanalys.²⁸Vår retoriska analys ligger på två olika nivåer. På den första nivån undersöker vi innehållet i talen som tematiken, argumenten samt logos, ethos, pathos. På den

²⁵Rosengren, Karl-Erik & Arvidson, Peter (2002). *Sociologisk metodik*. 5 uppl. Malmö: Liber AB, 370.

²⁶Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl. Malmö: Liber AB, 339.

²⁷Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). *Textens mening och makt*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB, 89.

²⁸Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 18.

andra nivån undersöker vi stilen på talen. Huruvida politikerna använder sig av retoriska stilfigurer så som metaforer, anaforer och dylikt.

Här nedan ser du det analyschema som vi har utformat och vars syfte är att underlätta vid analyserna av de politiska talen:

Retorisk analys

Tematik- är den agenda som politiker använder sig av när de talar. Det kan med andra ord beskrivas som de temat som talet är ämnad att handla om. För att göra det enklare så kan vi ta ett exempel, om en politiker i ett tal vill prata om att kvinnor har det sämre än män, är sannolikheten stor att politikern talar om jämlikhet. Talets tematik blir därför jämlikhet.²⁹

Argument- ett argument är ett påstående avsett att antingen stödja eller undergräva tesen eller andra argument i ett tal.³⁰ Vill en politiker exempelvis få sin publik att vilja legalisera kokain använder politikern argument för att ändra eller behålla publikens åsikter.

Logos, ethos, pathos - inom retoriken talas det om att man kan använda sig av tre olika tekniker för att övertyga sin publik. Dessa tre tekniker kallas för logos, ethos samt pathos. Logos handlar om att talaren med hjälp av fakta och förnuft vill övertyga sin publik. Ethos betyder istället att talaren vill övertyga publiken med sin personlighet och att hen är trovärdig. Den sista tekniken pathos innebär att talaren med hjälp av känslor vill övertyga sin publik.³¹

Retoriska stilfigurer

Metaforer - metaforer är ett bildligt uttrycksätt och ett sätt för en talare att sätta in publiken i sammanhanget.³²

Ironi - I detta sammanhang står ironi för att en sak som sägs i ett tal inte nödvändigtvis måste betyda samma sak i verkligheten som i talarens ord. Ironi behöver dock inte alltid vara humoristiskt sagt utan kan ibland ha avsikten att påpeka förakt och ett sätt att undvika konflikter öppet.³³

Anaforer - en anafor är en slags stilfigur där en talare upprepar ett eller flera ord i början av meningar eller satser.³⁴

Epiforer - en epifor är motsatsen till anafor och är även det en stilfigur som talare kan använda sig av i tal. Epifor är med andra ord när talare upprepar ett eller flera ord i slutet av meningar eller satser.³⁵

Retorisk fråga - en retorisk fråga är en fråga som ställs på ett sätt utan att ett svar förväntas, då svaret redan är givet.³⁶

Dessa begrepp i vårt analyschema har vi använt när vi har gjort våra analyser av undersökningens tal. När vi har studerat talen har vi gjort de i olika etapper med hjälp utav vårt analyschema. Vi har exempelvis börjat med tematiken, vi har då läst talen för att få en förståelse om vad de har för tematik. När vi har kunnat fastställa tematiken av talen har vi

²⁹<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/tematik>

³⁰Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur. 101

³¹Karlberg, Maria & Mral, Birgitte (1998). Heder och påverkan - att analysera modern retorik. 3 uppl. Stockholm: Natur och kultur, 31

³²Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediesamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos. s.222

³³<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ironi>

³⁴<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/anafor>

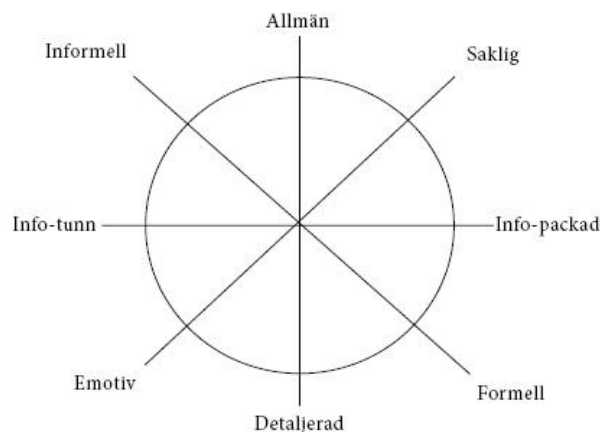
³⁵<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/epifor>

³⁶<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/retorisk-fr%C3%A5ga>

sedan gått vidare till argumentationerna i talen och läste då om talen för att huvudsakligen fokusera på talens argumentationer. Genom att läsa talen i olika omgångar och enbart fokusera på ett begrepp ur analys-schemat i taget har vi kunnat hålla ett större fokus och därmed göra analysen fullt ut.

Anledningen till att vi har valt att dela upp vårt analys-schema i två underrubriker är för att det skulle bli lättare att kategorisera de begrepp som vi valt att ha med i vårt analys-schema. Det är dessutom dessa begrepp som vi i huvudsak kommer att söka efter samt undersöka i de tal som ingår i vår undersökning. De underrubriker som vi har valt att kategorisera de olika begreppen under är retoriska analys samt retoriska stilfigurer. Att vi valt att döpa ena underrubriken till retorisk analys är av den anledningen att de begrepp som vi har kategoriserat in under denna underrubrik är sådana begrepp som ingår i en retorisk analys enligt Göran Bergström samt Kristina Boréus.³⁷ Den andra underrubriken är retoriska stilfigurer, denna underrubrik har vi valt för att vi i vår undersökning är intresserade av att undersöka om politikerna använder sig av olika retoriska stilfigurer samt hur de använder dem.

5.3 Språkkompassen

Utöver vårt analys-schema har vi använt oss av en så kallade språkkompass när vi har utfört de retoriska analyserna. Denna språkkompass upptäckte vi i boken *Att analysera text - stilanalys med exempel* skriven av Lars Melin samt Sven Lange.³⁸

Språkkompassen är en pragmatisk matris som undersöker vissa poler, sammanlagt är det åtta poler som samtidigt är en motpol med en av de andra polerna.³⁹ De poler som ingår i denna matrisen är följande:

- Detaljerad - Allmän
- Formell - Informell
- Informationstunn - Informationspackad
- Saklig - Emotiv

³⁷Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). *Textens mening och makt*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB, 89.

³⁸Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 38.

³⁹Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 33.

Att en text är detaljerad innebär att texten är tydlig och konkret utformad. Läsaren eller publiken ska direkt kunna få en bild om vad texten eller talet handlar om. En text eller ett tal som är väldigt detaljerat beskrivet är med andra ord en detaljerad text. Om det istället brister i beskrivningen kallas det för en allmän text⁴⁰. Ett exempel är att man enbart nämner „jolk som en mejeriprodukt, utan att nämna att det är just mjölk man talar om. En text eller ett tal kan även anses vara formell eller motsatsen informell. Att det är formellt innebär att talaren inte använder sig av pronomen, talar eller skriver med korrekt språk och använder sig exempelvis inte utav talspråk eller av så kallade slangord. Ett tal eller en text som är formell saknar även kontakt med publiken, är enkelt och i många tillfällen rakt på sak utan att gå runt ämnet och ta upp faktorer som inte är relevanta för ämnet. Är en text eller ett tal istället informellt innebär det att det omfattar ett språk som ligger på den nivån som en person använder i privata sammanhang så som en konversation med en nära vän. I det informella språket är det mer tillåtet att ha en direkt koppling till sin publik och med detta kommunicera med pronomen som vi och ni, jag och du.⁴¹

Andra poler som finns med i matrisen är polerna informationstunn samt informationspackad. Att en text är informationstunn innebär att det inte ges mycket information om kring det ämnet som texten eller talet berör. Att det istället ingår under polen informationspackad är texten eller talet motsatsen till informationstunn. En text som är informationspackad är väldigt informerande kring de ämnen som en text eller ett tal berör.⁴² De sista poler som finns med i matrisen är saklig samt emotiv. Emotiva drag definieras i det här fallet om texten innehåller exempelvis retoriska drag som tillexempel retoriska stilfigurer. Att texten istället är saklig innebär då att den mer eller mindre saknar retoriska drag och håller sig med vad som ska sägas istället för att formulera det i olika retoriska drag, som exempelvis retoriska stilfigurer så som metaforer.⁴³

När vi har använt denna matris som vi i fortsättningen kommer att kalla för språkkompassen så har vi använt den i det avseende för att se om ett tal är detaljerat eller om det är allmänt, om det är formellt eller om det är informellt och så vidare. Med hjälp av denna matris samt det tidigare nämnda analys-schemat anser vi kunna samla in material nog för att kunna besvara våra frågeställningar.

I analysen av de tal som ingår i undersökningen har vi lagt upp det på så sätt att vi först kommer att analysera de efter vårt analys-schema som vi har tagit fram för att sedan gå över till denna språkkompass. Detta upplägg har vi gjort för att underlätta vid utförandet av analysen samt för att läsaren lättare ska kunna förstå vilken del av analysen som utgår utifrån analys-schemat och vilken del som utgår utifrån språkkompassen.

⁴⁰Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 41.

⁴¹Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 39.

⁴²Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 44.

⁴³Melin, Lars & Lange, Sven (200). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, 36.

5.4 Politikerna

För att kunna få en så bred insikt i den politiska retoriken och hur den ser ut har vi valt att undersöka tal från sex olika politiker som är eller har varit partiledare för det svenska partiet Socialdemokraterna. De socialdemokratiska politikerna som vi har valt att undersöka när det kommer till deras politiska retorik är; Tage Erlander, Olof Palme, Göran Persson, Mona Sahlin, Håkan Juholt samt Stefan Löfven.

För att vi skulle ha tillräckligt med tid till att analysera tal från olika partiledare fick vi göra den avgränsningen att enbart analysera ett tal per partiledare. Då vi inte heller hade de ekonomiska resurser för att få tag i alla tal fick vi dessutom hoppa över åttiotalet och Ingvar Carlsson då hans tal enbart gick att beställa. Då de tal vars politiker är från olika årtionden har även gjort att alla tal inte tal från samma forum, detta då exempelvis Almedalsveckan inte fanns under den tiden Tage Erlander var partiledare.

Den partiledare som vi har valt från sextiotalet är Tage Erlander och som var socialdemokraternas partiledare under åren 1946-1969. Tage Erlander var dessutom Sveriges statsminister under dessa åren. Det tal som vi har valt från Tage Erlander kallas för Metalltalet och hölls vid metallarbetarförbundet 1961. Erlanders Metalltal är ett exempel på ett linjetal då han talar emot ett medlemskap i Europeiska Ekonomiska Gemenskapen.

Från sjuttioalet har vi valt att analysera ett tal från Olof Palme som då var socialdemokraternas partiledare. Sammanlagt var Olof Palme socialdemokraternas partiledare under åren 1969-1986. Olof Palmer var under åren 1969-1976 samt 1982-1986 även Sveriges statsminister. Det tal som vi valt att analysera från Olof Palme är även detta ett linjetal som han höll på Livsmedelsindustriarbetareförbundets kongress i Stockholm 1971.

Göran Persson var under 1996-2007 partiledare för socialdemokraterna och var dessutom Sveriges statsminister under åren 1996-2006. Då Göran person startade sin partiledar karriär på nittioalet har vi valt att Göran Persson blir den person som vi vill analysera ett tal som är från nittioalet. Det tal som vi har valt att analysera från Göran Persson är ett installationstal från 1996.

Under åren 2007-2011 var Mona Sahlin socialdemokraternas partiledare och vi har därför beslutat att vi vill analysera ett tal från Mona Sahlin. Av Mona Sahlin har vi beslutat att analysera ett tal från Almedalsveckan 2011, vi är med medvetna att detta inte är ett tal som är mellan åren 2000-2010 men av tidsskäl var det detta tal som vi kunde få tillgång till och blev därmed det tal som vi har valt att analysera.

Håkan Juholt var under året 2011-2012 socialdemokraternas partiledare. Även att han bara var partiledare för socialdemokraterna under ett vill vi ändå analysera ett av hans tal. Det tal som vi har valt att analysera från Juholt är ett tal som han höll under Almedalsveckan 2011.

2012 tog Stefan Löfven över som socialdemokraternas partiledare och är idag fortfarande socialdemokraternas partiledare och även Sveriges statsminister efter valet 2014. Även att vi med de fem tidigare nämna politikerna har ett tal att analysera från varje årtionde (förutom åttiotalet) så har vi beslutat att vi ville analysera ett tal från den socialdemokratiska partiledaren som ligger närmst i tiden, vilket i detta fall är Stefan Löfven.

Trots att vi inte lyckats analysera ett tal från en partiledare som var verksam under åttiotalet anser vi att vi har tillräckligt med material för att både kunna se om det finns några retoriska verktyg som återkommer bland de politiska ledarna samt hur politikerna arbetar med de retoriska verktygen. Detta anser vi då vi har sex tal från sex olika partiledare som har varit verksamma under olika årtionden vilket innebär att vi har en stor bredd på det material som vi har valt att undersöka.

5.5 De politiska talen

De olika tal som vi har valt att undersöka är tal som har använts vid olika sammanhang och inför olika publikationer vilket kan medföra att de är formade på olika sätt. Vi har bland annat undersökt två linjetal, som är ett politiskt tal avsett att lägga en viss kurs i någon viktig politisk fråga⁴⁴.

Vi har även undersökt ett installationstal, vilket är ett typ av tal som hålls framför de enskilda partiet och är ett sätt för den nya partiledaren att ställa in sig hos sina partimedlemmar och få dem att förstå hur hen vill leda partiet. Ett sådant tal hålls med andra ord framför en publik som är väl insatta i partiets politik men som mer ska bli informerade och inspirerade av den nya partiledaren.

Utöver att ha undersökt tal som är antingen ett linjetal eller ett installationstal har vi valt att undersöka tre stycken tal som är så kallade Almedalstal. Almedalstal är tal som hålls under Almedalsveckan då representanter från alla svenska partier samlas i Almedalen som ligger i Visby, Gotland för att hålla tal för att representera sina partier.⁴⁵ Det som gör att ett tal under exempelvis Almedalsveckan skiljer sig från ett installationstal är att ett Almedalstal är öppet för allmänheten, vem som helst kan komma och lyssna på det tal som hålls.

5.6 Självkritisk diskussion

När det kommer till att genomföra en kvalitativ undersökning som vi i vår undersökning har valt att göra är det viktigt att vara medveten om att det är svårt att generalisera de resultat som vi har fått till alla politiska tal då det inte tillåter en empirisk generalisering. Det är dock inte tanken med en kvalitativ undersökning då man mer siktar efter att få en djupare förståelse.⁴⁶ Detta har gjort att vi är medvetna om att det inte går att tillämpa vårt resultat till alla politiska tal och framför allt inte till de politiska tal som kommer från ett annat parti än det socialdemokratiska då de kan ha ett annat tillvägagångssätt. Med detta vill vi säga att vi är medvetna om att vi inte kan generalisera vårt resultat från socialdemokratiska tal till exempelvis tal från vänsterpartiet.

För att sedan kunna diskutera vår undersöknings kvalitet och tillförlitlighet vill vi prata i begreppen validitet och reliabilitet. Att en undersökning är valid betyder att undersökningen har undersökt det som är tänkt att undersökas, att en undersökning sen har en hög reliabilitet, det vill säga en hög tillförlitlighet innebär att undersökningen är utförd rätt.⁴⁷ Tanken med vår undersökning var att få en djupare förståelse kring hur politiska talare använder sig av retorik

⁴⁴ <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/linjetal>

⁴⁵ <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/almedalsveckan>

⁴⁶ Bryman, A. 2011. Samhällsvetenskapliga metoder (upplaga 2). Liber AB: Stockholm, 369

⁴⁷ Bryman, A. 2011. Samhällsvetenskapliga metoder (upplaga 2). Liber AB: Stockholm, 49-51

för att föra fram ett budskap vilket även är vårt syfte, vilket även är det som vi har undersökt. Därför skulle vi vilja påstå att vår undersökning har en hög validitet. När det kommer till reliabiliteten skulle vi även här vilja påstå att vår undersökning har en hög reliabilitet då vi noggrant har följt vårt analyschema samt läste på noggrant i ämnet innan vi började med att analysera våra tal. Vi är dock medvetna att vår bristande kunskaper inom ämnet innan vi påbörjade undersökningen kan vara med och påverka vår undersöknings reliabilitet.

Att vi i vårt undersökningsmaterial inte har kunnat få tag i tal från varje årtionde och inte heller fått tag i tal som är av samma karaktär, exempelvis om samtliga tal skulle ha varit ett installationstal gör det svårt för oss att påstå att politikerna använder sig av retoriken på liknande sätt då målet kan skiljas från ett installationstal till ett linjetal. Det gör det även svårt att för en annan forskare att kunna replikera⁴⁸ vår undersökning, det vill säga göra samma undersökning och få samma resultat. Detta då en annan forskare kan ha en annan möjlighet att exempelvis kunna få tag i liknande tal och då kunna dra likheter på ett annat sätt än vad vi har kunnat göra.

Utöver undersökningens validitet samt reliabilitet skulle vi vilja upplysa om ytterligare en faktor som kan komma att påverka vår undersöknings kvalitet. Det är med tanke på att vissa av talen var svårare att analysera än andra och med vår bristande kunskap inom ämnet innan undersökningens början är vi medvetna om att talen kanske inte har analyserats in i minsta detalj men så långt som vi kan se har vi analyserat samtliga tal på samma sätt och har därmed fått ett resultat som vi kan använda för att få svar på våra frågeställningar.

⁴⁸Bryman, A. 2011. Samhällsvetenskapliga metoder (upplaga 2). Liber AB: Stockholm, 369

6. Resultat och analys

6.1. Tematik

Resultatet kring tematiken i de olika talen har kommit att varieras, både om vad talen handlar om men även hur lätt respektive svårt det var att kunna tolka talens tematik. Vissa tal har tematiken mer eller mindre stått i klartext och i vissa har vi fått utföra en djupare analys för att kunna få en förståelse kring talets tematik.

Tematiken i Erlanders tal ligger i att ta ett beslut om att Sverige inte bör gå med i EEG (EEG är förkortningen för det Europeiska Ekonomiska gemenskapen, vilket i nutida sammanhang kallas för Europeiska unionen). Det är inte förens han har gett en gedigen förklaring om historien bakom EEG och en förklaring kring hur Sveriges ekonomiska situation såg ut som han börjar att ta ställning i ämnet och börjar att argumentera kring varför ett medlemskap skulle vara skadligt för Sverige och vi kunde förstå den tematik som fanns i Tage Erlanders tal.

“Vår utrikeshandel är heller icke, såsom fallet är med Danmark och dess jordbruk, starkt anknuten till en varugrupp. Tvärtom befinner vi oss såtillvida i en lycklig position, att vi varken för export eller import är beroende av något enskilt land [...]” - Citat Tage Erlander

Citatet ovan är från det stycket i Erlanders tal där han mer börjar gå in på sin ställning mot ett medlemskap i EEG. Det Erlander menar är att Sverige är ett starkare land på så sätt att vi inte är beroende av något annat land när det gäller att exportera eller importera varor. Vilket är sedan den ställning han starkt håller genom resten av talet. Att Erlander tycker att Sverige är ett starkare land än de länder som redan ingått ett medlemskap med EEG är något som han sedan starkt använder i sina argument.

Tematiken i Olof Palmes tal ligger i folkdemokratien och solidaritet samt dess nytta i samhället. Med dessa grundämnen i Palmes tal vill han syfta på att demokratin och framförallt folkdemokratien är viktigt för att ett sådant förtryck som man har iakttagit under historiens gång.

I och med att talet hålls som ett hyllningstal för livsmedelsindustrin under arbetarförbundets kongress så är det naturligt att Palme har valt denna tematik för sitt tal. Livsmedelsindustrins arbetarförbund är ett förbund som har för avsikt att värna om sina medlemmars möjligheter att delta i den demokratiska processen i samhället och jobba för deras jämlikhet, rättvisa och lika värde.

“Den stora massan av arbetare var uteslängda från rösträtten. Men rösträtten för de besuttna ansågs inte som ett vapen i förtryckarens händer. Det var faktumet att rösträtten begränsades till klasser som hade makt och privilegier som var målet för kritiken” - Citat Olof Palme

Här talar Palme om det förtryck som fanns i Sverige under 1890-talet då livsmedelsindustri arbetarförbundet bildades. Han talar om hur segregerat samhället var och att rösträtten endast tillhörde klassen med makt. Genom en historisk återblick från innan förbundet bildades så visar Palme på vilken stor innebörd demokratin har haft för Sverige och även hur förbundet har bidragit till en positiv utveckling genom att hjälpa den arbetande klassen.

För att sedan kunna diskutera tematiken i Göran Perssons tal är det viktigt att ha i åtanke att hans tal är installationstal och skiljer därmed från de andras. Det skiljer sig från de andra talen då när detta talets hålls har Persson blivit statsminister och talet hålls inför partierna i riksdagen. På grund av detta så är tematiken i Perssons tal sådant att han talar om det han tillsammans med sitt parti vill åstadkomma under sin mandatperiod.

“Vi skall göra Sverige till ett mönsterland för en ekologisk hållbar utveckling. Vi skall bygga om landet steg för steg. Att bygga ett hållbart Sverige handlar i hög grad om våra värderingar, vad vi tycker är viktigt i livet. En existentiell dimension, som behöver vår syn på vad som är heligt och omistligt.” - Citat Göran Persson

Perssons tematik är väldigt spridd. I och med att talet är ett installationstal så är det viktigt för honom att ta upp alla delar som är väsentliga för det politiska statskicket. Bland annat det som ingår i den svenska välfärden så som arbete, utbildning, sjukvård, äldreomsorg, men han tar även upp miljö, ekonomi och utrikespolitik. Tematiken som följer i det hela är hur man aktivt ska arbeta med att förbättra dessa.

Tematiken i Sahlins tal handlar om välfärden i Sverige och vad som bidrar till det. Hon talar då om de grundpelare som bidrar till ett välfärdssamhälle så som arbete och utbildning men hon talar även om de klyftor som finns i det svenska samhället.

“Jag vill minska klyftorna och öka den sociala rörligheten i samhället. Jag vill öppna fler möjligheter istället för att stänga dörrar. Jag vill att vi håller ihop Sverige. För jag hatar den över- och underordning som ökade klyftor skapar. Det handlar i grunden om frihet, jämlikhet och solidaritet” - Citat Mona Sahlin

I sitt tal lägger Sahlin vikten i de förutsättningar som krävs för att hålla ihop Sverige. Det handlar om att skapa bättre förutsättningar för jobb, att förbättra utbildning och äldreomsorg och att förbättra sjukvård, alla de delar som är väsentliga för välfärdssamhället.

Efter Mona Sahlin tillträdde Håkan Juholt som Socialdemokraternas ledare och det är nu ett av hans tal som vi kommer att gå igenom. Det tal vi har valt att undersöka från Håkan Juholt är ett tal som hölls under Almedalsveckan 2011 och är därmed riktad åt en större publiken än de tidigare ledare vars tal vi har undersökt. Bland de tal som vi har valt att undersöka så har Håkan Juholts tal varit det tal som varit en aning svårare att hitta den egentliga tematik då Juholt ofta går in på sidovägar och pratar om flera olika ämnen. Men det ämne som han talar om mest och också är det ämne som vi ser som tematiken i hans tal är solidaritet. Han talar bland annat om hur vi ska vara gentemot varandra men även hur viktigt det är med att ha bra arbetsmiljön för landets löntagare och att den måste förändras för att alla löntagare ska må så bra som möjligt.

Till skillnad från exempelvis Erlanders tal så tar det inte lång tid innan Juholt börjar med att prata om solidaritet vilket man kan läsa om redan i Juholts andra stycke där han börjar med att förklara vad solidaritet är och varför det är viktigt att upprätthålla en stark solidaritet i ett land.

“Solidaritet och idén om social demokrati bygger på att den som är frisk förstår att det inte är något hot mot den friskes frihet och trygghet att den som är sjuk inte behöver leva i fattigdom” - Citat Håkan Juholt

Citatet från Håkan Juholts tal är ett av många ställen där han vill förklara för sin publik vad solidaritet är och att det är viktigt att alla medborgare i ett land ser på solidaritet på ett liknande sätt för att kunna bygga ett så starkt samhälle som möjligt.

Slutligen i talet från Stefan Löfven ligger tematiken i ungdomsarbetslösheten. Under talets gång refererar Löfven gärna till sina egna livserfarenheter kring ämnet och visar sin publik på så sätt att han själv har varit ung och arbetslös. Bakgrunden till Löfvens tal är att Svenska Dagbladet en tid innan hade skrivit en artikel där de hade statistik om att “Sverige är sämst på att ge unga jobb”⁴⁹. Löfven menar att det är viktigt att ta detta på allvar vilket han anser att den dåvarande regeringen inte agerat på ett sätt som skulle kunna förbättra situationen. Kommande citat från Stefan Löfven är exempel på där han tidigt i sitt tal talar om att Sverige har blivit sämre på att ge unga jobb.

“För en tid sedan hade Svenska Dagbladet en artikel om ungdomsarbetslösheten i Norden. Den fick rubriken “Sverige sämst på att ge unga jobb”. Kort därpå presenterade regeringen vad de ville göra för att minska arbetslösheten. Men det var inte nya reformer, utan nya räknesätt.” - Citat Stefan Löfven

“ Det är dags att tala klarspråk om ungdomsarbetslöshetens orsaker. Något har gått sönder i Sverige. Språngbrädan som var Sveriges stolthet, som skickade dig som ung - begåvad men fattig, till en första chans, ett första jobb, den fungerar inte längre.” - Citat Stefan Löfven

Efter att ha undersökt talens tematik kan vi fastställa att de alla har olika teman. De enda talen som har en liknande tematik är Göran Persson och Mona Sahlin som båda har valt att fokusera sina tal om välfärd. Men hur de går in på sitt tema ser vi en skillnad på från de äldre talen till de nyare. Om vi tar Tage Erlanders tal som ett exempel så har han en utförlig inledning om vad EEG är för något innan när skalar ner och går in på hans egentliga ställning och varför Sverige är bättre utan ett medlemskap i EEG. Går man däremot till Håkan Juholt och Stefan Löfven så går de snabbare in på sin tematik. Att de skiljer sig på hur de politiska ledarna väljer att gå in på sitt tema anser vi beror på att de talar till olika publik. Tage Erlanders publik medverkar under en kongress och publiken är där för att de redan har ett intresse gällande Erlanders tal. Detta medverkar till att de förmodligen inte kommer att lämna under talet och Erlander får därmed mer tid att kunna diskutera bakgrunden till hans tal. Detta skiljer sig därmed med Juholts och Löfvens tal då dessa är tal under Almedalsveckan. Detta innebär att samtidigt som de talar pågår det flera aktiviteter runt om, vilket betyder att deras publik kan lättare välja om de vill stanna kvar och lyssna eller inte. Deras publik blir därför mer rörliga och det blir då talarens uppgift att snabbt fånga intresset hos publiken.

Avseende tematiken så har vi inte funnit några nämnvärda gemensamma faktorer för att kunna ge ett bra svar på våra frågeställningar. Detta på grund utav att den tematiska strukturen skiljer sig bland de olika talen samt att talarna väljer att på olika sätt gå in på sin tematik.

⁴⁹ <https://www.svd.se/sverige-samst-pa-att-ge-unga-jobb>

6.2 Ethos, logos, pathos

I undersökningens utvalda tal går det att se användning av alla de klassiska verktygen så som ethos, logos, pathos. Vissa av partiledarna använder samtliga medan vissa använder en mer frekvent eller enbart en utav verktygen.

I Erlanders tal går det inte att hitta något som indikerar på varken ethos eller pathos, däremot använder han sig mycket av logos. Detta går att se på just det avseendet att han kontinuerligt vill stödja sina argument med ren fakta och statistik. Erlander använder sig framför allt av logos när han diskuterar kring den svenska handelspolitiken men även vid flera ställen i sitt tal. När Tage Erlander använder sig av logos använder han det inte bara med att visa siffror utan kan även referera till exempelvis en eller liknande organisation.

“I juli hade vi 10 300 arbetslösa och 1 700 män i beredskapsarbete. Så gynnsamma siffror har inte kunnat redovisa på många år.” - Citat Tage Erlander

“ De inbördes tullarna har reducerats med 30 procent. “ - Citat Tage Erlander

Att Erlander använder sig mycket av logos i sitt tal kan betyda att han vill tala till publikens innersta förnuft och få det att förstå att ett medlemskap i EEG inte skulle vara till vinst för Sverige. Huvudvikten i Erlanders tal ligger med andra ord på logos. Det är hans huvudsakliga retoriska verktyg och genom att basera sina argument på logos så skapar han ett sakligt intryck.

Erlanders tal ger alltså ett väldigt sakligt intryck genom ett starkt användande av logos. Han tenderar dock inte till att använda retoriska verktyg som ethos eller pathos. Erlander argumenterar alltså inte på sätt som spelar på känslor eller genom att skapa känsla av trovärdighet genom att använda någon auktoritativ källa i sitt tal, som är distinkta drag för ethos och pathos.

I Palmes tal är talet format på ett retoriskt sätt där man har lagt vikt på ethos och pathos. Logos förekommer i talet men tydligast är det att Palme använder sig av att kombinera och variera mellan pathos och logos. Logos som ett sätt att övertyga genom fakta och pathos som ett sätt att övertyga genom att påverka publikens känslor.

”Vid den tiden då Livsmedelsarbetarförbundet bildades stod arbetarrörelsen mitt uppe i vad Hjalmar Branting kallade för de våldsamma undertrycksförsökens period. Samhällets alla maktmedel togs i anspråk för att slå ned arbetarrörelsen. Den var socialt förbisedd och föraktad, politiskt utestängd. Det hade varit förklarligt om den letat efter desperata utvägar ur förtrycket, behärskats av tanken att möta våld med våld.” - Citat Olof Palme

Palme talar upprepade gånger ur ett historiskt perspektiv i sitt tal som i ovanstående citat där han genom logos skapar förtroende för publiken. I citatet ser man dock också hur han använder pathos genom att tala om hur alla maktmedel togs i anspråk för att slå ned arbetarrörelsen och att den var socialt förbisedd. Genom att använda pathos så bidrar han även till att publiken kan känna empati för arbetarrörelsen och på så sätt påverka publikens känslor.

I Göran Perssons tal är han mån om att tala i termer som “vi svenskar”, “vårt Sverige” och “våra mål”. Väldigt sällan talar han i jag-form, vilket ger en känsla av att publiken gemensamt

ska vara en del av dessa handlingar för Sverige. Detta kopplar vi till en användning av pathos då denna känsla av gemenskap påverkar människor och ger upphov till att påverka publikens känslor. I samband med att han talar om vad vi ska göra så uppmanar han även till agerande som till exempel följande:

“Nu tar vi nästa steg. Framför oss ligger Malmö, Framför oss ligger Bergslagen och Västerås. Framför oss ligger området i Härnösand, Sundsvall och Östersund. Framför oss ligger sydöstra Sverige. Det är nästa steg som skall tas. Kraftfull regionalpolitik med utgångspunkten att Sverige ska konkurrera på en världsmarknad med kunniga människor, kompetenta forskare och de bästa produkterna. Det är strategin.” - Citat Göran Persson

Denna typ av talande, där man belyser Sverige och ger en nationalitetskänsla är förekommande i Perssons tal och är uppmaningar som tenderar till att ta över istället för att tydliga argumentationer ges. Vi vill dock återigen förtydliga att Göran Perssons tal är ett installationstal, vilket innebär att han inte argumenterar för att bli vald utan för att motivera sitt parti.

Till skillnad från Göran Persson som väljer att tala i vi-form väljer Mona Sahlin att tala i jag-form. Detta syns tydligast när hon talat om mål och de förändringar hon ämnar till att göra. Utöver att Sahlin väljer att tala i jag-form, använder hon sig av retoriska frågor oftast i samband med både logos och pathos, som i följande citat:

“Går ditt barn i skolan? Det kostar 83 000 kronor per år. [...] Födde du med kejsarsnitt? 50 000 kronor. En höftledsoperation? 100 000 kronor. En plats i särskilt boende i äldreomsorgen? 509 000 kronor per år. Vill du att dessa kostnader ska spridas över hela livet, spridas mellan generationer och mellan människor solidariskt?” - Citat Mona Sahlin

Som ovanstående citat så försöker hon genom användningen av logos i samband med pathos ge upphov till att skapa känslor bland publiken genom att tala om fakta kring ämnen som på något sätt berör majoriteten av den svenska befolkningen. Det kanske inte är frågor som berör en medborgare personligen men frågor som ändå kan komma att påverka livet för de svenska medborgarna.

Att använda pathos och ethos är väldigt starkt förekommande i Sahlins tal. Hon använder det ständigt som ett sätt att ge upphov till att påverka människors känslor genom sitt talande.

”Alla barn ska ha rätt till förskola 30 timmar i veckan! Också här på Gotland. Barn ska inte straffas för att mamma eller pappa förlorar jobbet. Storasyskon ska inte gå miste om kompisar och utveckling bara för att de har fått en lillebror eller lillasyster. Och nyblivna föräldrar kan behöva lite mer än ett par tre timmar om dagen för det nya barnet. Dessutom ska förskolan kunna ha bättre öppettider” - Citat Mona Sahlin

Ovanstående citat är också ett exempel på hur Sahlin använder det retoriska verktyget pathos för att väcka känslor. Genom att hon betonar många argument starkt, ger det en känsla av att detta är frågor som också är personliga för henne, vilket i sin tur ger en känsla av att det inte är någon skillnad mellan henne och sin publik. Utöver att detta kan kopplas ihop med pathos, så kan det även kopplas ihop med ethos då Sahlin på detta sätt skapar en tillförlitlighet mellan henne och publiken.

I Håkan Juholts tal kan vi se att han främst använder sig av det retoriska verktyget logos. Detta kan man se genom att han ofta genom sitt tal baserar sina argument eller sin information på fakta, vilket betyder att han ofta backar upp det han säger med att använda sig av statistik men även genom att referera sin fakta till ett organ som har uttalat sig kring ämnet. I samband med vissa argument där Juholt använder sig av logos så blandar han även in det retoriska verktyget pathos och använder sig då av ett ämne som kan ses som känsligt hos många men som också baseras på fakta. Ett väldigt tydligt exempel på detta är då Juholt i sitt tal talar om den barnfattigdom som finns runt om i världen och även i Sverige.

“220 000 barn lever i fattigdom i vårt land idag enligt Rädda barnen. Det beror på arbetslösheten. Det beror på den förstörda A-kassan och sjukförsäkringen. Det beror på den bristande socialpolitiken som för att många barn blir fattiga därför att deras föräldrar är fattiga.” Citat Håkan Juholt

Då han betonar att barnfattigdom inte enbart finns i fattigare länder utan även i Sverige bygger han en större samhörighet till ämnet då det med största sannolikhet fanns medborgare i publiken som antingen har barn eller som möter barn i sin omgivning. Detta baserar vi på att Håkan Juholts tal är ett tal från Almedalsveckan och når därmed en bred publik. Förutom att använda känsliga argument kring ämnen som barn använder han även ämnen som arbete och död.

“Och TCO visar att en av tre tjänstemän använder helger och semester för att klara av sina arbetsuppgifter.”- Citat Håkan Juholt

“Enligt statistiken så är det som så att under denna pågående Almedalsveckan så dör det en medborgare i vårt land på sin arbetsplats.”- Citat Håkan Juholt

Genom att använda sig av ämnen som kan spela på publikens känslor kan talaren som i detta fallet är Juholt väcka upprördhet, hopp, förtvivlan eller ett engagemang som får publiken att lyssna med noggrannhet på det som talaren talar om. Att Juholt använder ämnen som kan väcka upprördhet som i dessa fall är ett sätt för att övertyga publiken att detta är något som måste förbättras och därför ska publiken välja att rösta på hans parti. Genom att Juholt tydligt målar upp de problem som finns i samhället skapar han en bild av sig själv hos publiken som en engagerad politiker som vill medborgarnas bästa.

I Stefan Löfvens tal går det att se alla de tre retoriska hjälpmedlen ethos, logos samt pathos. Att en talare väljer att kombinera dessa medel är inget som är ovanligt men oftast så är det ena mer tydligt än de andra, vilket i Löfvens fall är ethos. Detta går att avläsa då Löfven kontinuerligt i sitt tal refererar till sin egna bakgrund, låter publiken få en inblick i hur det såg ut när han växte upp och även få en insyn i hur Löfven tycker och tänker personligen.

“Men jag gillade det! Trots att det var varmt och snårigt, trots att mitt enda verktyg var en slö röjkniv, [...]”- Citat Stefan Löfvens

“Men jag tvekar inte en sekund på att det är möjligt.”- Citat Stefan Löfvens

Genom att personifiera sig med publiken och låta publiken få en inblick i hur Löfven växte upp och låter publiken veta hur det var för honom som ung framställer han sig själv, likt Mona Sahlin, som en vardaglig person, att de båda har börjat på samma sätt som alla andra. Att Löfven även talar med en "vi-känsla" är en annan metod för att skapa ett förtroende mellan han som talare och publiken, vilket är en del av vad ethos handlar om.

Till skillnad från tematiken anser vi oss här kunna besvara på båda våra frågeställningar. Det retoriska verktyg som vi har kunnat se mest av och som även förekommer i samtliga tal är logos, det syns tydligare i vissa men logos finns med i samtliga tal. Detta visar på att samtliga politiska ledare som vi har valt att undersöka i denna undersökning vill kunna styrka sina argumentationer i fakta samt statistik. Oftast förekommer det att de använder mer än ett retoriskt verktyg i talet, de använder exempelvis pathos i samband med logos som vi kan se i bland annat Mona Sahlins tal.

Den stora skillnaden ser vi när vi jämför talen utifrån vilken period som de togs fram. När det kommer till de retoriska verktygen ethos och pathos är skillnaderna stora mellan Tage Erlander och Stefan Löfven. När vi började med vår analys av Tage Erlanders tal var logos det enda verktyget som vi kunde tyda, men ju fler tal vi kom att analysera såg vi att verktygen ethos och pathos blev mer och mer de märkbara verktygen som de politiska ledarna använde. När vi sedan kom fram till Stefan Löfvens tal kunde vi se att pathos fick en allt större betydelse i talen.

6.3 Retoriska stilfigurer

Inom Tage Erlanders tal kan vi inte se något stycke där Erlander använder sig av någon av de retoriska stilfigurer som vi har valt att undersöka. Vi har med andra ord varken sett metaforer, anaforer, epiforer, uppmaningar eller något som man skulle kunna tolka som ironi. Anledning till detta tror vi kan bero på att Tage Erlander vill hålla sig så saklig och formell som möjligt utan att blanda in annat som inte ansågs vara relevant för ämnet.

I Olof Palmes tal kunde vi däremot se en användning av de retoriska stilfigurer som vi i har ämnat att undersöka. Ser man till de retoriska stilfigurerna i talet så är metaforer den mest använda men han använder sig även av anaforer. En tydlig metafor är följande:

“Glåpord om pampar bör inte hindra oss att bekämpa den pamp som kan rymmas inom var och en av oss. Tjat om byråkrati bör inte hejda oss från att lyfta näsan ur trallen.” - Citat Olof Palme

Anaforeorna som förekommer är vanligtvis relativt korta där endast två meningar inleds på samma sätt, men även vissa längre anaforer förekommer, exempelvis följande:

“Vi har byggt upp en väldigt slagkraftig offentlig sektor. Vi har förberett människor för produktionen genom en bra utbildning. Vi har skapat ett underlag för produktion genom att bygga vägar, avlopp, gator och bostäder. Vi har genom sjukvården och sjukförsäkringen tagit hand om dem som blir sjuka.” - Citat Olof Palme

Anaforer ger en struktur i talet samt framhäver de viktiga delar i talet, som i övre citatet där Palme talar om hur socialdemokraterna har bidragit till att bygga ett starkare samhälle.

Palme arbetar även mycket med citat som verkar för att stärka hans argument och ställningstagande. Citaten han använder är oftast långa och kan komma nära inpå varandra. Att Palme använder citat fortlöpande i sitt tal kan bero på att citat kan användas för att bland annat försöka att imponera på publiken.

I Göran Perssons tal ser vi ännu en ökning när det kommer till användandet av de retoriska stilfigurer. De som förekommer mest och som vi synligt kan tyda är metaforer och anaforer, men även epiforer förekommer någon enstaka gång.

Metaforerna i Perssons tal är väldigt tydliga och oftast relativt långa. Det förekommer mer att metaforerna är hela meningar än bara något enstaka ord, som vi kan se i följande i citat:

“Olyckskorparna kraxar. Men olyckskorpar har aldrig byggt ett bättre samhälle.” - Citat
Göran Persson

Citatet om olyckskorpar är en metafor som Persson använder vid ett tillfälle då han säger att de ska halvera den öppna arbetslösheten fram till sekelskiftet. Han använder denna metafor för att påpeka att andra partier har konstaterat att det är omöjligt för socialdemokraterna att nå detta mål, men att dessa partier aldrig har byggt ett bättre samhälle. Metaforer är ett sätt att få människor att associera till önskade saker. Till exempel så talar Persson om arbetslösheten och använder följande metafor ”man skall låsa upp arbetslöshetens bojor” vilket utöver att ge en positiv känsla av att man ska försöka sänka arbetslösheten så associerar man även att låsa upp bojor till frihet, vilket ger upphov till en positiv känsla för publiken.

Även i Mona Sahlins tal kan vi se en användning av de retoriska stilfigurerna och den mest förekommande är anaforer.

”Valet handlar inte om en enskild skattesats, ett bidrag eller avdrag. Valet handlar inte ens om mig – hör och häpna! Valet handlar om vilket politiskt alternativ som tar Sverige i den riktning som du vill se.” - Citat Mona Sahlin

Likt ovanstående citat där hon använder sig utav anaforer, alltså genom att påbörja meningarna på samma sätt, är den retoriska stilfigur som Sahlin helst verkar vilja arbeta med. Att Sahlin använder anaforer som ett retoriskt verktyg kan bero på att de ger rytm i talandet. Det väcker även igenkännande vilket kan bidra till att man uppmärksammar det som sägs mer som publik. Känslan av rytm och den klingande effekt som anaforer har får man även med retoriska frågor, vilket är ett annat retoriskt verktyg som förekommer frekvent i Sahlins tal.

Likt Mona Sahlins tal förekommer det en frekvent användning av anaforer i Håkan Juholts tal, men även användningen utav epiforer. Utöver att Juholt använder sig av både anaforer samt epiforer kan han stundtals även upprepa sig i mitten av en mening vilket sedan även uppkommer i nästkommande mening och i meningen efter det. Att en talare använder sig av anaforer samt epiforer är oftast för att framhäva och ge eftertryck åt delar i talet som är av extra stor vikt.

Ställen som vi kan se en extra tydlig användning av exempelvis anaforer är när Juholt argumenterar för något negativt. Genom att använda anaforer kring det negativa riktade

argument vill Juholt framhäva hur pass dåligt det är ställt och varför det måste förbättras och hoppas på så sätt kunna övertyga publiken att det verkligen är någonting dåligt.

“Det beror på arbetslösheten. Det beror på den förstörda A-kassan och sjukförsäkringen. Det beror på en bristande socialpolitik[...]”- Citat Håkan Juholt

En annan retorisk stilfigur som tydligt går att tyda i Juholts tal är metaforer. De metaforer som Juholt använder sig av är oftast enbart enstaka ord och det förekommer många korta metaforer i en och samma mening. Med hjälp av att använda sig av olika metaforer kan Juholt hjälpa publiken med att få en bild på ett ämne som egentligen kan vara svår att förstå. I de tillfällen som Juholt använder sig av metaforer är exempelvis i situationer där han vill påpeka vilket bra arbete som socialdemokratiska ledare har gjort innan honom eller när han vill påpeka hur de ledande partierna måste börja arbeta för att ge Sveriges medborgare så bra förutsättningar som möjligt.

“Och den finanskris som världen nu har gått igenom och som Sverige tog sig bra igenom tack vare den krockkudde som Göran Persson utrustade den nuvarande regeringen med så att man kunde mjuklanda under finanskrisen.”- Citat Håkan Juholt

“[...]men det väsentliga är att politiken måste också på detta område kliva ner från läktaren, går in på planen och säger: demokratin måste ställa sig över marknaden för medborgarnas bästa[...]”- Citat Håkan Juholt

I Juholts tal förekommer det även på sina ställen att han använder sig av retoriska frågor, vilka han sedan själv svarar på. Ett exempel på när han använder sig av retoriska frågor är när han berättar att han har åkt runt i landet för att besöka dess sjukhus. Med hjälp av retoriska frågor hoppas Juholt på att väcka publikens intresse samt få dem att fundera och reflektera över det som Juholt har sagt.

“Jag har besökt väldigt många sjukhus, talat med många som har jobbat i omsorgen - varför gör jag det? Jo, för att omsorgen är direkt avgörande för allas vår trygghet.”- Citat Håkan Juholt

När det kommer till att analysera Stefan Löfvens tal kan vi även här se ett tydligt användande av metaforer:

“Något har gått sönder i Sverige. Språngbrädan som var Sveriges stolthet, som skickade dig som ung - begåvad men fattig, till en första chans, ett första jobb, den fungerar inte längre.”- Citat Stefan Löfvens

“Svenska skolan har blivit ett vilda västern, fullt med lycksökare och guldgrävare, och i mitten står en folktopartistisk sheriff som skjuter från höften.”- Citat Stefan Löfvens

De tillfällen där Löfven tar till metaforer är vid argumentationer kring ett ämne som han anser definitivt måste förbättras. Tillfällen där han nämnt metaforer som i de citat som visas här ovan är när han argumenterar om att det måste bli lättare för ungdomar att komma in i arbetslivet eller när han talar om utbildning. Att vid sådana tillfällen använda sig av metaforer kan Löfven förstärka sina argumentationer och på så sätt även ge publiken en bild över varför

det måste förbättras. Genom att då använda sig av metaforer för att förstärka sina argument kan han framställa argumenten på ett sätt för att med hjälp av retoriska stilfigurer kunna övertyga sin publik.

Den retoriska stilfiguren som vi utöver metaforer kan se extra tydligt i Löfvens tal är retoriska frågor. När Löfven använder sig av retoriska frågor använder han de ofta i samband med att han använder sig av det retoriska verktyget pathos, att skapa känslor och medlidande hos sin publik. Ett exempel på detta är när han i en del av talet ska tala om hur arbetstagare har det på sina arbetsplatser och då inte bara i Sverige. Löfven tar upp ett exempel om en situation i Bangladesh där ett tak hade rasat in i en tygfabrik där 1 100 människor miste live:

"1 100 människor dog för att tröjan som du kanske har på dig skulle vara så billig som möjligt. Visst känns den lite trängre nu? Visst kliar den lite obehagligt?" - Citat Stefan Löfvens

Att en talare använder sig av retoriska frågor som Löfven gör i sitt tal är ett knep för att få talet mer levande och på så sätt ha en förhoppning om att publiken lever med i talet och verkligen lyssnar på det som talaren har att säga. Genom att istället för att ha en stor användning av exempelvis anaforer och epiforer håller han sitt tal levande med att ha en frekvent användning av både metaforer samt retoriska frågor.

En retorisk stilfigur som vi inte har kunnat se en användning av i de tidigare talen kom däremot här att tydas, Löfven tenderar nämligen att i sitt tal att använda sig av är den retoriska stilfiguren ironi. Löfven använder sig av ironi i sammanhang där han vill påpeka att Alliansen har gjort ett dåligt arbete och där Socialdemokraterna skulle kunna göra ett betydligt bättre arbete. Den ironin som Löfven använder sig av är nästan lite åt det sarkastiska hållet vilket innebär att det är en hånfull ironi.

"2002 gick vi socialdemokrater in i valrörelsen under parollen stolt men inte nöjd. 2014 går Alliansen tydligen under parollen nöjd, men inte stolt." - Citat Stefan Löfvens

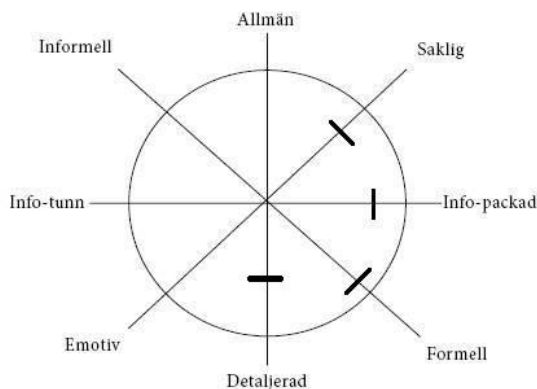
Likt under 6.2 *Logos, ethos, pathos* känner vi oss här trygga nog för att kunna svara på våra frågeställningar när det kommer till politikernas användning av retoriska figurer. Om man bortser från Tage Erlanders tal där vi inte har kunnat se några anspelningar på en användning av retoriska stilfigurer kan vi se att de finns retoriska stilfigurer som återkommer bland de övriga talen. De retoriska stilfigurer som förekommer mest i politikernas tal är metaforer samt anaforer och är de retoriska stilfigurer som går att tolka i samtliga tal förutom Tage Erlanders tal.

Politiker verkar använda sig av metaforer i samband med sina argument där de vill förtydliga sitt argument, oftast genom att berätta hur det har varit innan. Anaforer verkar det istället att använda sig av när det är något viktigt som de vill belysa, någonting som är viktigt att publiken uppfattar.

Trots att det var de retoriska stilfigurerna metaforer och anaforer som vara de mest använda kunde vi även se användningar av exempelvis retoriska frågor som vi kunde tyda i både Mona Sahlin samt Stefan Löfvens tal. Retoriska frågor använder de gärna i samband med att de använder sig av metaforer och även av liknande anledning, nämligen att förtydliga sitt

argument. Den retoriska stilfiguren epifor är ingenting som vi har sett mycket utav, men en retorisk stilfigur som vi har kunnat se i Håkan Juholts tal. Likt hur de politiska ledarna har använt sig utav anaforer har Juholt använt sig av epiforer på ett liknande sätt, nämligen att betona det som han anser är viktigt. Likt epiforer har vi haft svårt för att hitta en användning av den retoriska stilfiguren ironi. Det var inte förens i Stefan Löfven som vi faktiskt kunde se en tydlig användning av ironi vilket han använde i samband med att han ville påpeka att hans parti skulle göra ett mycket bättre arbete än de konkurrerande partierna.

6.4 Språkkompassen

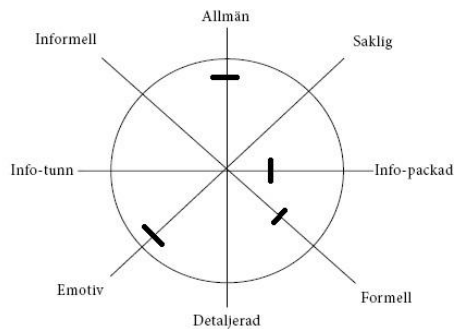
- Språkkompassen för Tage Erlander

På språkkompassen som är framtaget för Tage Erlanders tal kan man se en tydlig markering på axeln informell-formell som markerar att Erlanders tal är formellt. Detta då han genomgående i sitt tal aldrig talar i jag- eller vi-form utan talar hela tiden om att det är regeringen som säger si och det är regeringen som säger så. Utöver att han håller sig konservativ med sitt språk går han heller inte utanför talets ramar. Med detta menar vi att han aldrig nämner något som inte har någon direkt relevans för ämnet utan håller hela tiden ett rakt spår genom sitt tal. Att han aldrig genom sitt tal drar in egna åsikter eller egna känslor i talet utan enbart nämner det som har av vikt för talet i sig avgör att vi har valt att marker hans tal som ett oerhört formellt tal.

Utöver att Erlander håller sig formell genom hela talet håller han sig dessutom saklig. Detta kan man även se på de faktorer att han inte använder sig av emotiva drag eller retoriska grepp som exempelvis retoriska stilfigurer.

I Tage Erlanders tal får man redan från start en tydlig förklaring till varför hans tal har kommit till och förklarar alltid det han säger och påstår. Med tanke på talets välinformerade start har vi därför valt att placera markören på den informationspackades sida av axeln informationstunn-informationspackad.

Talet är ett relativt detaljerat tal där Tage Erlander är duktig på att kontinuerligt ge utförliga argument som oftast backas upp på antingen statistik eller fakta via historiska händelser. Samtidigt som Erlander genom sitt tal är väldigt utförlig i sina förklaringar så förklarar han det inte alltid. Därför anser vi att Erlanders tal som dessutom är ett tal för en specifik målgrupp är ett detaljerat tal.

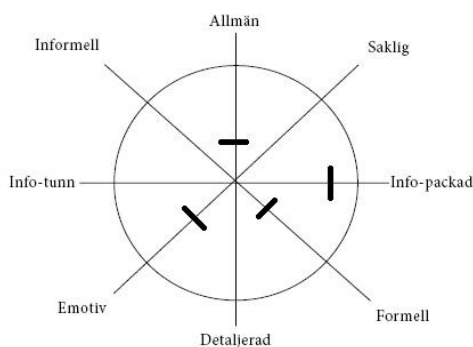

- Språkkompassen för Olof Palme

Olof Palmes tal vid livsmedelsindustriarbetarförbundet är inte ett lika formellt tal som Tage Erlanders tal, men fortfarande ett formellt tal. Palme talar ledigt men det är ett grammatiskt korrekt och seriöst språk som ger en känsla av formalitet som leder till att man kan känna ett förtroende till Palme som talare.

Genom att använda verktygen ethos och pathos i stor utsträckning så går det att konstatera att Palme framför snarare ett emotivt tal än ett sakligt tal. Detta då talet har för avsikt att övertyga sin publik genom att väcka känslor.

Palmes tal är ett väldigt allmänt tal och i samband med talet så framför Olof Palme vad som är lite av en hyllning till demokratin och arbetarrörelsen som ger en känsla av ett allmänt tal som inte går in i något direkt detaljerat.

- Språkkompassen Göran Persson

Likt Olof Palmes tal håller Göran Persson ett korrekt språk med korrekta meningar genom talets gång, vilket ger publiken känslan av en seriös ton i talet. Däremot håller hans sig inte lika strikt till talets formella struktur som exempelvis Tage Erlander och detta leder till att vi anser att Perssons tal är ett relativt formellt tal.

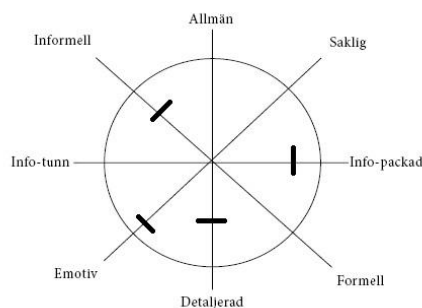
När vi skulle avgöra om Perssons tal var antingen sakligt eller emotivt kom vi fram till att detta var svårt då hans tal tenderar att vara både sakligt och emotivt. Hans tal som är ett installationstal är skapat för att förklara hans förhoppningar och planer inför kommande mandatperiod som statsminister och håller sig därmed relativt sakligt om vad de ska göra för att låta detta vara den bästa mandatperioden. Vi skulle däremot vilja påstå att talet har större emotiva aspekter då Persson som i kommande citat talar om hur man ska känna stolthet över

det socialdemokraterna har utträttat i Sverige, vilket är ett genomslag av talesätt som han frekvent sedan använder i sitt tal. Därför anser vi att Perssons tal är mer emotivt än sakligt.

”Så här måste vi socialdemokrater förhålla oss till Sverige: Både känna stolthet över det vi har utträttat, och ändå kritiskt ha förmåga att granska orättvisorna och bakslagen. Stolthet och samhällskritik på en och samma gång.” - Citat Göran Persson

I och med att talet som tidigare nämnt är ett installationstal så behöver Persson informera om vad som kommer att ske, eller vad de rättare sagt kommer att försöka att genomföra under den kommande mandatperioden som ledande parti. Detta avgör därmed att vi anser att talet är ett informationspackat tal.

Då vi inte kan se att talet inte är direkt detaljerat utan riktar sig mer för att motivera publiken skulle vi vilja anse att Göran Perssons tal är lite mer allmänt än vad det är detaljerat.

- Språkkompassen för Mona Sahlin

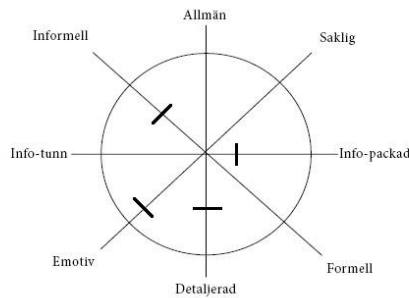
Till skillnad från Erlander, Palme och även Persson använder Mona Sahlin en mer personlig ingång i sitt tal och är därmed inte formell utan mer informell då hon pratar i jag-form men även använder sig mycket utav ethos samt pathos.

”Min mormor fanns i den första generationen kvinnor som fick rösta när rösträtten blev allmän och lika för alla medborgare – också för kvinnor.” - Citat Mona Sahlin

Ovanstående citat är ett exempel på hur Sahlins tal är informellt genom att tala ur en personlig synvinkel. Det är också ett exempel på hur denna typ av känsliga argument kring ämnen som berör många människor kan användas för att påverka publikens känslor. Detta är dessutom med och leder till att Sahlins tal blir mer utav det emotiva hållet än vad det blir sakligt.

Talet är ett informationspackat tal då Sahlin tenderar till att redovisa siffror samtidigt som hon lägger fram ett argument, det vill säga använder sig av logos och redovisar tydligt till varför hon argumenterar som hon gör.

Mona Sahlins tal är ett detaljerat tal som är till för att Mona Sahlin och Socialdemokraterna ska kunna locka till varför publiken ska välja att rösta på det socialdemokratiska partiet.

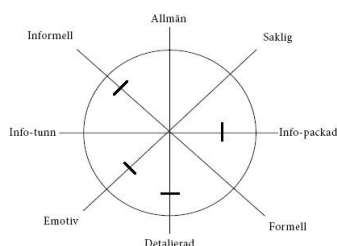
- Språkkompassen för Håkan Juholt

I Håkan Juholts tal talar han kontinuerligt i en gemenskap, med detta menar vi att han talar i vi-form. I samband med att han talar i vi-form tenderar han att ofta nämna något som Socialdemokraterna är betydligt bättre på än Alliansen. Utöver att prata i vi-form tenderar Håkan Juholt att tala om egna erfarenheter och har även med sina egna åsikter. Detta har avgjort att vi anser att Juholts tal är ett informellt tal

Juholt använder sig även mycket av de retoriska verktygen såsom logos och pathos, men även av retoriska stilfigurer som anaforer, epiforer, metaforer vilket leder till att hans tal är mer utav ett emotivt tal än av ett sakligt tal.

Genomgående i sitt tal presenterar Juholt tydligt de han pratar om och låter publiken förstå situationen kring de ämnen som hans tal berör. Detta har lett till att vi har valt att placera markören på axeln informationstunn-informationspackad på den informationspackades sida men lite mer mot mitten då vi känner att talet är informationspackad fast inte lika mycket som exempelvis Tage Erlanders tal.

Likt Mona Sahlins tal är Håkan Juholts tal, ett tal från Almedalsveckan och är ämnad för att locka publiken till att rösta på det socialdemokratiska partiet. Därför argumenterar Juholt detaljerat till varför Socialdemokraterna är det rätta valet och vad de skulle kunna åstadkomma. Av denna anledningen anser vi att Juholts tal är ett detaljerat tal.

- Språkkompassen för Stefan Löfven

I Stefan Löfvens tal talar han till sin publik som vänner. Detta kan man tydligt se då han inför varje ny indelning av sitt tal börjar med att säga vänner. Utöver att tilltala dem som vänner, talar han kontinuerligt i en gemenskap där han använder sig av pronomen så som vi och vår. Att Löfven tar sig tiden att ibland utgå från det egentliga ämnet och prata utifrån sina egna känslor leder till att hans tal pekar på att Löfvens tal blir ett väldigt emotivt tal och inte ett sakligt tal.

Genomgående i Löfvens tal använder han ett språk som är informellt, använder talspråk samt använder svordomar som skit och förbaskade. Löfven använder sig heller inte av ord som kan anses som svåra att förstå utan lägger språket på en nivå som alla kan förstå oavsett om de i publiken har en akademisk utbildning eller inte.

“ [...]och traska iväg mot en arbetsplats [...]” - Citat Stefan Löfvens

“[...] med buller och bång [...]” - Citat Stefan Löfvens

“Rasismen är beprövad som ideologi, och det är tidlös skit.” - Citat Stefan Löfvens

Löfvens tal är både ett detaljerat tal samt ett informationspackat tal då han aldrig överlåter något åt slumpen. För att slippa att publiken tolkar det han talar om fel så beskriver han hela tiden det han säger och ger dessutom rikligt med information kring det ämne som han talar om. Han beskriver även likt Mona Sahlin och Håkan Juholt detaljerat varför publiken bör välja att rösta på det socialdemokratiska partiet.

Om man utgår från vilken av talen som utspelades först i tiden, vilket i vårt fall är Tage Erlanders tal, och sedan successivt går igenom alla talen ser man att talen har blivit allt mer formella genom tiden. Tage Erlander höll sitt tal oerhört formellt vilket sedan trappades ner till formellt under Olof Palmes tal, vilket sedan blev formellt under Göran Perssons tal men inte alls lika formellt om man jämför med Tage Erlander. Mona Sahlin höll sedan sitt tal informellt och genom både Håkan Juholts tal samt Stefan Löfvens tal kan man se att språket blir allt mer och mer informellt. Istället för att enbart hålla sig strikt till talets syfte och inte yttrar sina egna åsikter berättar talaren gärna sina egna åsikter och ger publiken en inblick hur hans liv har varit.

På ett liknande sätt går det att se förändringen i hur pass sakligt alternativt emotiva talen är. Tage Erlanders tal är ett sakligt tal där han inte använder sig av retoriska stilfigurer eller egna åsikter utan enbart till talets egentliga syfte. Det är senare vid Olof Palmes tal där talen börjar att bli emotiva och blir sedan med åren mer och mer emotiva där egna åsikter och retoriska stilfigurer används mer och mer.

När det kommer till om talen har varit allmänna eller detaljerade ser vi att alla förutom, Olof Palmes samt Göran Perssons tal, är detaljerade tal. Anledningen till att Olof Palmes tal samt Göran Perssons tal i denna fråga avviker från de andra skulle vi vilja säga beror på faktumet att deras tal inte är som de andras. Med detta menar vi att talens bakgrund kan ha spelat en avgörande roll. De andras tal har alla talats framför en publik med ett mål att antingen egga deras redan befintliga åsikter eller att ändra deras åsikter. I Tage Erlanders tal har exempelvis syftet att få publiken att anse att Sverige inte behöver ett medlemskap i EEG. Mona Sahlins, Håkan Juholts samt Stefan Löfvens tal har på ett liknande sätt syftet att få publiken att vilja rösta på deras parti, det socialdemokratiska partiet. Detta skiljer Olof Palmes samt Göran Perssons tal på så sätt då Palmes tal till exempel mestadels är ett hyllningstal och Perssons är ett installationstal vilket innebär att hans parti redan har blivit vald.

Samtliga av talen anser vi är informations-packade, vissa mer eller mindre, det är inget tal som vi anser brister när det kommer till informationen i deras tal. Detta även beroende på när talen kom till eller inför vilken publik som talarna använde sina tal.

6.5 Sammanfattning

Som resultatet av de analyser som har genomförts visar det på att politikernas sätt att tala har förändrats genom tid och därmed deras sätt att använda sig av retoriska verktyg för att kunna övertyga sin publik. De största förändringar som vi har kunnat se är mellan Tage Erlander och Olof Palme vilket innebär att de större förändringarna började mellan 60- och 70-talet.

Den som skiljer sig mest kring arbetandet med retorik i syfte att övertyga sin publik är just Tage Erlander. Han använder sig inte av några stilfigurer och det retoriska verktyg som vi tydligt kan urskilja att han använder är det retoriska verktyget logos. I Palmes tal ser vi att det blir vanligt att använda retoriska verktyg som försöker att göra talet mer emotivt. Användningen av stilfigurer framkommer frekvent, men vi ser ändå att Palme likt Erlander håller ett relativt formellt språk. Även Göran Persson vars tal är näst i tidsperioden vi undersökt håller likt Palme en relativt formell ton men använder ändå mycket retoriska verktyg för att påverka publiken. I Mona Sahlins tal ser vi att formaliteten sjunker jämfört med de tidigare politikerna. Som talare håller Sahlin ett informellt språk och försöker påverka genom att väcka känslor. I Håkan Juholts tal får man se mycket pathos och metaforer. Juholt är en talare som talar informellt och låter publiken få vetskap kring hans egna åsikter. Tills sist så har vi Stefan Löfven, i hans tal finns en kombination av de tre retoriska verktygen ethos, logos, pathos och han använder även en hel del metaforer. Likt Juholt håller Löfven sitt språk informellt och är även det tal som det går att se spår av ironi i.

Att politikerna mer har tenderat till att vilja framstå som godtrogna medmänniskor till sin publik har även visats i hur de kommunicerar. Om man går tillbaka till Erlanders och Palmes tal så är språket formellt och håller sig enbart till sitt tals syfte och blandar därmed inte in egna åsikter. Men om man istället undersöker exempelvis Juholt och Löfvens tal så ser man tydligt att de har valt att använda sig av ett mer informellt språk som lättare kan uppfattas av en grupp människor där alla har olika bakgrunder.

Av resultatet av våra analyser att tolka så har det skett en viss förändring i den politiska retoriken från den första talaren Tage Erlander, till den sistnämnde Stefan Löfven. En stor förändringen kan vi tyda redan emellan Tage Erlanders tal och Olof Palmes tal, som endast är ett årtionde från varandra. På tio år hann användningen av retoriska verktyg bli mycket vanligare.

Att det i senare tid blivit allt mer vanligt för politikerna att använda sig av retoriska verktyg som ethos, logos, pathos kan bero på den medialisering som har kommit att ske i samhället. Med medialisering menas att medierna i en större omsträckning har fått en större makt att påverka samhället och dess aktörer, som i detta fallet är politikerna.⁵⁰ I takt med att TV:n och internet har fått framfart har också behovet för politiker att visa en stark image ökat. I samband med medialiseringen blir det allt viktigare för politiker att synas och höras för att vinna människors intresse. För att göra detta blir det allt mer vanligt och essentiellt att bygga upp politiker som ett varumärke och stärka deras bild i media.⁵¹

⁵⁰ Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle - en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag, 239.

⁵¹ Louw, Eric (2013). *The media & political process*. 2uppl. Thousand Oaks; Sage Publications, 112

7. Slutdiskussion

7.1 Frågeställning 1

- Finns det några retoriska verktyg som återkommer bland de politiska ledarna?

I vår första frågeställning ville vi få svar på om det finns några retoriska verktyg som är återkommande bland de utvalda politiska partiledarna i denna undersökningen. Genom analyserna av de politiska talen kan vi se att det finns retoriska verktyg som de politiska ledarna använder sig utav, vissa verktyg används mer än andra. Det har även framkommit att inte alla politiker i alla situationer använder sig utav samma retoriska verktyg och inte heller att samtliga retoriska verktyg förekommer i samtliga tal.

De retoriska verktyg som har kommit att stå ut genom analyserna är ethos, logos, pathos som på ett eller annat sätt har kommit att användas av samtliga politiker. Dessa verktyg har på olika sätt kunnat gå att tyda genom samtliga tal, alla politiker har inte använt sig utav alla och inte heller har alla politiker använt sig utav samma. Genom att ställa upp talen efter vilket år de har tagits fram har vi kunnat se att logos var mer vanligt under de tidigare talen, framför allt i Tage Erlanders tal. I Erlanders tal går det inte att tyda någon utav de andra retoriska verktygen förutom just logos. Genom de senare åren blev däremot de retoriska verktygen ethos samt pathos allt mer vanliga och används allt starkare när analyserna kom till de politiska ledarna Mona Sahlin, Håkan Juholt samt Stefan Löfven. Under de senare talen har vi även kunnat se att dessa verktyg används i en kombination, till exempel så använder Mona Sahlin bland annat logos i form av statistik i samband med att hon använder sig av pathos, då hon talar om ett känsligt ämne såsom skola, äldreomsorg eller liknande.

Utöver att vi har kunnat se en användning av de retoriska verktygen ethos, logos, pathos har vi även kunnat se att de politiska ledarna använder sig av retoriska stilfigurer. I denna fråga har vi dock fått utesluta Tage Erlander då han inte har använt sig av någon utav de retoriska stilfigurer som vi har valt att ha med i vår undersökning. Med hjälp av våra analyser har vi kunnat se att de retoriska stilfigurerna som använts mest är metaforer samt anaforer.

Utöver dessa mest använda retoriska stilfigurer har vi även kunnat tyda retoriska frågor, epiforer, samt ironi. Dessa retoriska stilfigurer har dock inte förekommit hos samtliga av de politiska ledarna och har inte heller använts i samma utsträckning som metaforer och anaforer, men de har kunnat tolkas i våra analyser. De politiska ledare som har använt sig av retoriska frågor är Mona Sahlin samt Stefan Löfven, epiforer har vi enbart hittat i Håkan Juholts tal och ironi har vi enbart hittat i Stefan Löfvens tal.

Med hjälp av vår språkkompass har vi kunnat se att desto mer ethos samt pathos som politikerna använder sig av desto mer emotiva samt informella har talen blivit. Om vi tar Tage Erlanders tal till exempel så är hans tal väldigt saklig och formell, men om vi sedan tar Olof Palmes tal som använder sig lite mer av retoriska verktyg blev talet lite mindre formellt samt saligt. Om vi sedan tar oss till exempelvis Mona Sahlins tal som har ett betydligt mer användande av retoriska verktyg såsom exempelvis pathos så har talet blivit mer emotivt samt informellt.

7.2 Frågeställning 2

- Hur arbetar politikerna med de retoriska verktygen?

I de analyser som har genomförts kan man se att politikerna tenderar att använda sig av de retoriska verktygen ethos, logos, pathos i samband med sina argument. Logos använder de exempelvis när de vill styrka sina argument och på så vis visa att de inte är taget ur tomma intet, därför presenterar de sitt argument i samband med statistik eller ren fakta. När de istället använder de sig istället av ethos och pathos är det när de argumenterar kring ett ämne som berör publiken, ett ämne som politikerna vill att publiken ska lyssna extra noggrant. I denna undersökningen har det varit vid argumentationer kring framför allt barnomsorgen, äldreomsorgen eller som i exempelvis Stefan Löfvens tal ungdomsarbetslösheten. Där ger han egna exempel från hur det fungerade när han själv var ung. I de senare talen kunde vi även se att exempelvis Mona Sahlin använder antingen ethos eller pathos i samband med logos när hon talar om ett känsligt ämne såsom barnomsorgen eller äldreomsorgen.

Politiker verkar använda sig av de retoriska stilfigurerna metaforer och anaforer på ett liknande sätt. Metaforer använder de oftast i samband med sina argument där de vill förtydliga sitt argument, oftast genom att berätta hur det har varit innan eller på ett bildligt sätt försöker förklara hur deras parti skulle kunna föra en samhällsfråga bättre framåt än en utav de konkurrerande partierna. Anaforer verkar de istället använda sig av när det är något viktigt som de vill belysa, någonting som är viktigt att publiken uppfattar och betonar därför det extra tydligt med hjälp av en anafor. Som politikerna använder sig av anaforer använder sig av anaforer använder sig Håkan Juholt sig av epiforer på ett liknande sätt. Fast istället för att betona det han vill belysa extra noga i början av en mening eller ett stycke gör han det i slutet.

Mona Sahlin samt Stefan Löfven var de politiker som vi kunde tyda använde sig av den retoriska stilfiguren retorisk fråga. Vid de tillfällen som de använder sig av retoriska frågor gör de det gärna i samband med en eller flera metaforer. Utöver att de kombinerar en retorisk fråga tillsammans med en metafor använder de sig utav något av de retoriska verktygen ethos, logos, pathos.

Stefan Löfven är den enda av de politiska ledarna som vi har valt att undersöka som har använt sig av den retoriska stilfiguren ironi. Detta använder han i samband då han ville påpeka att hans parti var så mycket bättre än något utav de partierna som tillhörde Alliansen. Utöver att påpeka detta så argumenterade han dessutom om hur hans parti skulle kunna göra det mycket bättre än partierna som tillhörde just Alliansen.

Varje politiker är olika retoriker och även i sin användning av retoriska verktyg. Det är tydligt att Erlander är den retoriska talaren som skiljer mest i sin användning av retoriska verktyg från de övriga politikerna. Detta då han inte använder sig av något specifikt retoriskt verktyg utöver logos. Han håller sig kontinuerligt formell och backar alltid upp sina argument med ren fakta samt statistik, han använder sig alltså av logos. Olof Palme tenderar till att använda sig mycket av citat. Göran Persson skiljer sig som retorisk talare genom att starkt förlika sig med sin publik. Han talar i form av vi ska, vårt Sverige och vi svenskar för att ge en emotiv känsla av gemenskap. Mona Sahlin skiljer sig genom att arbeta på ett helt annat emotionellt plan än resterande politiker genom att ha en mycket frekvent användning av anaforer och retoriska frågor. Dessa två retoriska verktyg förekommer bland de andra talarna, men de används mer frekvent hos Mona Sahlin. Håkan Juholt är den enda som inte enbart använder sig utav

anaforer utan även använder sig utav epiforer. Till slut är Stefan Löfven den politikern som har inkluderat ironi i sitt tal.

7.3 Slutsats

I början av denna undersökning skrev vi en problemformulering kring varför denna undersökning skulle vara av intresse. Problemformuleringen ledde sedan fram till det som skulle komma att bli syftet för undersökningen. Syftet var att få en förståelse kring hur politiker kan använda sig av retorik för att kunna övertyga sin publik. Genom denna undersökning kan vi nu konstatera att det inte finns ett exakt sätt för politiker att använda sig av retorikens verktyg utan att politikerna väljer själva hur de vill arbeta med retoriken och väljer på så sätt att anpassa retoriken utifrån sig själva. Med hjälp av de analyser som har gjorts har vi fått en inblick i hur politiker kan använda sig av retoriska verktyg som ethos, logos, pathos samt stilfigurer som metaforer samt anaforer. Vi har även uppmärksammat att detta är retoriska verktyg och stilfigurer som har återkommit i politikernas tal, där vi också sett att de inte används på exakt samma sätt.

Genom dessa analyser har vi kunnat skapa en förståelse för hur politiker kan använda sig av retorik för att kunna övertyga sin publik. Med hjälp av retoriska verktyg och olika stilfigurer kan politiker på ett eller annat sätt övertyga sin publik och på så sätt vinna publikens röster. Politikerna kan exempelvis framställa sig som trovärdig genom att basera sina argument på fakta eller så kan de spela på publikens känslor och på så sätt övertyga sin publik. Genom att använda sig av metaforer kan politikerna måla en verklig bild hos publiken och på så sätt övertyga sin publik, på liknande sätt kan de även använda sig av exempelvis ironi för att få sina motståndare att framstå som dåliga politiker som bedriver en politik som inte är passande för Sverige.

Denna undersökning visar tydligt på hur retoriken kan vara en avgörande faktor vid en politikers tal. Det är därför av stor vikt för politiker att bemästra retorikens konster för att kunna övertyga sin publik med sina budskap. Utan folkets röster kan partiet inte bedriva sin politik och det är därför viktigt för politiker att bemästra konsten i att övertyga och övertala sin publik för att kunna få folkets röster.

7.4 Vidare forskning

Då det är demokratisk politik som bedrivs i Sverige är det därför intressant för kommunikatörer att förstå hur politiker använder retorik som ett medel att övertyga sin publik samt föra fram sin politik. Det skulle därför vara intressant att göra en större variant av denna undersökning där man undersöker dessa politiker i olika forum och på så sätt undersöka om politikerna anpassar sina retoriska verktyg beroende på vilket forum de talar i. Istället för att enbart undersöka ett tal från vardera politiker skulle man i en större undersökning kunna undersöka om politikerna ändrar sin retorik beroende på vilket forum som de framför sitt tal. Har de en annorlunda retorik under Almedalsveckan än under ett linjetal?

I denna undersökningen har vi enbart utgått från Socialdemokratiska partiledares tal vilket gör att vi har begränsat vårt material. Det skulle därför vara intressant att göra en undersökning där man jämför den politiska retoriken partier emellan. Skiljer sig den politiska retoriken partierna emellan eller används den på ett liknande sätt?

Utöver att enbart analysera talen i sig skulle det vara av intresse att undersöka om medias tillväxt har kommit att ändra den politiska retoriken och politiken. Har politikerna blivit tvungna att ändra sin retorik efter medias framfart? På samma sätt hade det varit av intresse att undersöka om media har varit med och bestämt vilka samhällsfrågor som har tagit form i samhället. Vi skulle därför tycka de vore oerhört intressant att i en större undersökning undersöka om medialiseringen har varit en faktor som har fått den politiska retoriken att förändras.

I vår undersökning har vi enbart utgått från den skriftliga formen av talen och har därför inte analyserat genom att kolla på inspelningar av talen där man kan se hur politikerna utöver retoriska verktyg som konstpauser, kroppsspråk och så vidare. Denna avgränsning som vi har gjort i vår studie skulle man kunna fortsätta att undersöka för att kunna se ytterligare skillnader i typer av retoriska verktyg som används av politiker och kan därför vara ett intressant förslag till vidare forskning.

8. Referenslista

8.1 Litteratur

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). *Textens mening och makt*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 uppl. Malmö: Liber AB.

Falkheimer, Jesper & Heide, Mats (2011). *Strategisk kommunikation – forskning och praktik*. 1 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Gripsrud, Jostein (2011). *Mediekultur och mediasamhälle*. 3 uppl. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.

Hägg, Göran (2012). *Praktisk retorik*. Stockholm: Wahlström Widstrand.

Johannesson, Kurt (1990). *Retorik eller konsten att övertyga*. 1 uppl. Stockholm: Norstedts Förlag AB.

Karlberg, Maria & Mral, Birgitte (1998). *Heder och påverkan – att analysera modern retorik*. 3 uppl. Stockholm: Natur och kultur.

Louw, Eric (2013). *The media & political process*. 2 uppl. Thousand Oaks: Sage Publications.

Melin, Lars & Lange, Sven (2000). *Att analysera text - stilanalys med exempel*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Nygren, Gunnar & Hvitfelt, Håkan (2005). *Påväg mot medievärlden 2020 – journalistik, teknik, marknad*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Rosengren, Karl-Erik & Arvidson, Peter (2002). *Sociologisk metodik*. 5 uppl. Malmö: Liber AB.

Sigrell, Anders (2001). *Att övertyga mellan raderna – en retorisk studie om underförståddheter i modern politisk argumentation*. 2 uppl. Rhetor förlag.

Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle – en introduktion till politisk kommunikation*. 1 uppl. Stockholm: SNS Förlag.

8.2 Vetenskapliga artiklar

Bengtsson, Erik. *Allt är annorlunda. Alltid - Den politiska debatten är en komplex retorisk situation*.

Hämtad via RetorikMagasinet 2015-04-18

<http://sob.btj.se/sb/FrontServlet?handler=AsokGetFile&artno=2324933&datatype=2&session=11737163>

Martin, James. *Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy*.

Hämtad via Linnéuniversitetets webbdöma 2015-04-24

<http://eds.a.ebscohost.com.proxy.lnu.se/eds/detail/detail?vid=1&sid=fb0107da-d48c-4d97-88e7-9d306bb3688f%40sessionmgr4007&hid=4210&bdata=Jmxhbmc9c3Ymc2l0ZT1lZHMtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRl#AN=100953492&db=edb>

8.3 Avhandling

Håkansson, Nicklas. *Valretorik, om politiskt språk i valpropaganda*.

Hämtad via Libris. se 2015-04-17

<http://libris.kb.se/bib/7447092>

8.4 C-uppsats

Filipovic, Nevena. *Första damen - vapen i valet, En retorisk studie av Michelle Obamas och Ann Romneys tal under presidentvalet i USA år 2012*.

Hämtad via diva-portal.org 2015-04-17

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=7872&pid=diva2%3A226983&c=50&searchType=UNDERGRADUATE&language=sv&query=&af=%5B%5D&aq=%5B%5B%7B%22freetext%22%3A%22rhetorical+communication%22%7D%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&aqe=%5B%5D&noOfRows=50&sortOrder=author sort asc&onlyFullText=false&sf=all&jfwid=7872>

8.5 Digitala Källor

Regeringen, vad är en regering?

<http://www.regeringen.se/sveriges-regering/>

Hämtad 2015-08-18

Nationalencyklopedin, tematik

<http://www.ne.se/upplagsverk/ordbok/svensk/tematik>

Hämtad 2015-05-22

Nationalencyklopedin, ironi

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/ironi>

Hämtad 2015-05-22

Nationalencyklopedin, anafor

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/anafor>

Hämtad 2015-05-22

Nationalencyklopedin, epifor

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/epifor>

Hämtad 2015-05-22

Nationalencyklopedin, retorisk fråga

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/retorisk-fr%C3%A5ga>

Hämtad 2015-05-22

Nationalencyklopedin, linjetal

<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/linjetal>

Hämtad 2015-05-22

Nationalencyklopedin, Almedalsveckan

(<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/almedalsveckan>)

Hämtad 2015-05-22

Artikel om svensk ungdomsarbetslöshet

<https://www.svd.se/sverige-samst-pa-att-ge-unga-jobb>

Hämtad 2015-03-15